

HET AMBT DER OUDERLINGEN

Het ambt der Presbyters, Ouderlingen, Opzieners, Bisschoppen, uiteengezet naar
aanleiding van 1 Petrus 5 vers 1-4.

VIJF OVERDENKINGEN
NAAR AANLEIDING VAN 1 PETRUS 5: 1 – 4

ook met gebruikmaking van de overige geschriften,
in het bijzonder van de brieven van Paulus
aan Titus en Timotheüs

DOOR

DR. H.F. KOHLBRUGGE

in leven predikant te Elberfeld (Duitsland)

In 1857 verschenen bij de Amsterdamse drukker en uitgever C.A. Spin en Zoon

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2010

EERSTE OVERDENKING

De ouderlingen of presbyters

De ouderlingen, die onder u zijn, vermaan ik, die een mede-ouderling en getuige van het lijden van Christus ben, en deelachtig aan de heerlijkheid, die geopenbaard zal worden. 1 Petrus 5: 1.

Zo schrijft de apostel Paulus aan Timotheüs in zijn tweede brief, hoofdstuk 3: 1-5: „*En weet dit, dat in de laatste dagen ontstaan zullen zware tijden. Want de mensen zullen zijn liefhebbers van zichzelf, geldgierig, laatdunkend, hovaardig, lasteraars, aan de ouders ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig, zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijk, achterklappers, onmatig, wreed, zonder liefde tot de goeden, verraders, roekeloos, opgeblazen, meer liefhebbers van wellusten dan liefhebbers van God; hebbende een gedaante van godzaligheid, maar die de kracht daarvan verloochend hebben*”. Deze zware, deze boze tijden zijn gekomen, en wij behoeven niet ver om ons heen te zien om op te merken, wat voor een geest van vermetelste verachting van God en Zijn Woord, van eigenliefde, van opstand, van verslapping, van onverschilligheid voor alles wat God, wet en waarheid is, welk een geest van zeer diepe slaap in de zonde en in de armen van vleselijke genieting over oud en jong is uitgegaan. De mensen laten zich graag leiden door voorgangers die hen in hun verderf en in hun onbekeerde natuur laten sterven en hen verre houden van God en Christus. Dat zijn de voorgangers, die als grondbeginsel opstellen: „*de wet zal niet vergaan van de priester, noch de raad van de wijze, noch het woord van de profeet*” (Vergelijk Jer. 18: 18)¹.

Over hen barst Jeremia echter uit in de klacht : „*Mijn hart wordt in mijn binnenste gebroken, al mijn beenderen bewegen zich, ik ben als een dronken man en als een man die de wijn te boven gaat, vanwege de HEERE en vanwege de woorden Zijner heiligheid. Beide profeten en priesters, zijn huichelaars*” (Vergelijk Jer. 23: 9 en 11). Temidden van de zeven kandelaren gaat ondertussen Eén rond, als eens mensen zoon, bekleed met een lang wit gewaad, omgord aan de borst met een gouden gordel, Zijn hoofd en Zijn haar is wit als witte wol, als de sneeuw, Zijn ogen zijn als een vuurvlam, en Zijn voeten gelijk als blinkend koper, en Zijn stem is als een machtig bruisen van de wateren, als de donder, waaraan God kracht geeft en zeven sterren heeft Hij in Zijn rechterhand, en uit Zijn mond gaat een scherp, tweesnijdend slagzwaard, en Zijn aangezicht straalt als de zon in haar kracht (Vergelijk Openb. 1: 13 t/m 16).

Welgelukzalig is de dienaar van het Woord, die, terwijl hij Hem aanziet, voor Zijn voeten neervalt als een dode en die dan kan zeggen: Hij legde Zijn rechterhand op mij en zei tot mij: „*Vrees niet, Ik ben de Eerste en de Laatste en de Levende*”.

Hij, die zo spreekt en er aan toevoegt: „*Ik was dood, en zie Ik ben levend in alle eeuwigheden*”, had altijd Zijn zevenduizend, die hun knieën niet voor de Baäl hebben gebogen, ze zaten dan maar waar ze zaten, en Hij heeft hen tot nu toe, laat ze dan zitten waar ze zitten.

Deze zevenduizend hadden van oudsher en hebben tot nu toe hun voorgangers in de Heere, die Hij heeft gezonden en zendt, opdat liet Woord blijft staan: „*Hij heeft gegeven sommigen tot apostelen, en sommigen tot profeten, en sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leraars, tot de volmaking der heiligen tot het*

---

¹ In het Duits staat: *De priesters kunnen niet dwalen in de wet, en de wijzen kunnen zich niet vergissen in hun beraadslagingen, en de profeten kunnen geen onrecht leren.*

werk der bediening, tot opbouw van het lichaam van Christus" (Vergelijk Ef. 2: 11, 12) (In het Duits: opdat de heiligen toegerust worden tot het ambtswerk, en daardoor het lichaam van Christus gebouwd wordt).

Evenzo hadden in de tijd van de apostelen ook de uitverkoren vreemdelingen, verstrooid in Pontus, Galatië, Cappadocië, Azië en Bithynië, zulke door de Heere geroepen en door de Gemeenten overeenkomstig de apostolische bevelen geordende voorgangers.

Wanneer nu de tijd aanbreekt, waarin het oordeel begint bij het Huis van God, en indien de rechtvaardige ternauwernood behouden wordt, (1 Petrus 4: 17, 18) dan is het duidelijk, dat vóór alle anderen de voorgangers met vrees en beven hebben op te zien tegen zo'n oordeel en dat dit „ternauwernood behouden" vóór alle anderen hen geldt, zodat zij wel te bedenken hebben, dat zij hun ziel als een buit wegdragen. (Vergelijk Jer. 38: 2; 45: 5).

Waar het oordeel bij Gods Huis begint, daar worden de wachters van het Huis, die zich niet op de wachtpost bevinden en niet waken, het allereerst neergeslagen. Was niet Mozes trouw in heel zijn huis en onder alle profeten niet één hem gelijk en toch, hij en Aaron moesten in de woestijn sterven en zouden het beloofde land niet zien, omdat zij éénmaal voor het volk de Heere niet verheerlijkt hadden!

Wie het onderneemt een Gemeente des Heeren onder zijn toezicht te nemen, zie toe, dat het van hem niet geldt, wat bij de profeet geschreven staat: „Het volk bouwt de muur, zo bepleisteren zij die met loze kalk. *„Zeg tot hen, die met loze kalk pleisteren, dat die zal afvallen, want er zal een plasregen komen, zie, zo zal de muur omvallen"* (Vergelijk Ezech. 13: 10-12, volgens Luther).

Een voorganger van een Gemeente des Heeren zij er zich goed van bewust, dat hij het is „*door de wil van God*" en „*volgens het bevel van God onze Heiland*" (Vergelijk 1 Tim. 1: 1 en 2 Tim. 1: 1).

Wanneer hij zich daarvan bewust is, dan zal hij beven voor het woord: „*Mensenkind, Ik heb u tot een wachter gesteld over het huis Israëls; zo zult gij het Woord uit Mijn mond horen en hen van Mijnentwege waarschuwen. Als Ik tot de goddeloze zeg: Gij zult de dood sterven en gij waarschuwt hem niet en spreekt niet, die goddeloze zal in zijn ongerechtigheid sterven, maar zijn bloed zal Ik van uw hand eisen*" (Ezech. 3).

Maar hoe gaat het gewoonlijk toe? De voorgangers mogen voortdurend Wet en Evangelie, werken en genade door elkaar gooien, de levende God en afgoden oprichten, leren hoe men het juk van Christus en het juk van Belial op één schouder moet dragen; ze mogen de mensen met menseninzettingen en mensengeboden belasten, de mensen tot zonden aanleiding geven, ja ze daartoe prikkelen met hun leer, en hun dan verder voorhouden, hoe ze het lichaam moeten kastijden; ze mogen onbekommerd zijn of de Gemeenten „*meelopen in diezelfde poel van liederlijkheid*", (Vergelijk 1 Petrus 4 : 4); dat hindert allemaal niets, als de kerkelijke plichten maar in acht genomen worden. Ze mogen filosofie beoefenen en zich bewegen in dingen, die ze nooit hebben gezien; ze mogen een andere Jezus verkondigen en een andere Geest brengen dan de Apostelen hebben verkondigd en de Gemeenten in geloof aan het apostolische Woord hebben ontvangen — en zullen wel onaangevochten blijven. Maar voorgangers die Christus verkondigen, niets dan Christus en de gehele Christus, die de mens ten diepste vernederen en de vrije genade ten hoogste verhogen; die van alle vlees getuigen, dat het zijn weg verdorven heeft, en door de zuivere prediking van de genade van Christus en van de genoegdoening en verzoening van de zonden in Zijn bloed de mensen voortleiden tot de ware heiliging des Geestes en Zijn tucht handhaven: zij zullen wel is waar God en al Zijn heiligen tot vrienden hebben, maar ook duivel en wereld tot onverzoenlijke vijanden, en dus nooit onaangevochten zijn.

Evenals in de veldslag die soldaat verstandig is, die op de vijandelijke legeraanvoerders mikt, zo is de duivel sedert duizenden jaren listig genoeg om op de voorgangers van de Gemeente des Heeren te mikken. En hoe hij slaagde en nog altijd slaagt, dat ligt daar in uitgesproken, dat zelfs predikers hebben geklaagd, dat de bodem van de hel voor 't grootste deel met predikers zou bedekt zijn.

De Heilige Geest, die in de Gemeente sommigen tot opzieners aanstelt, heeft de gevaren wel gekend, de eigenaardige gevaren, waaraan opzieners tot eeuwige schade voor hun eigen en voor de hun toevertrouwde zielen zijn blootgesteld. Daarom behaagt het Hem door Zijn apostel Petrus, nadat Hij door hem de gelovigen in hun lijden om Christus wil heeft getroost en in dat lijden tot volharding heeft gesterkt, thans ook tot de voorgangers een vermaning te richten, opdat zij deze gevaren zouden mogen ontwijken en doen wat tot hun ambt behoort.

Aldus schrijft de Apostel: *De ouderlingen, die onder u zijn, vermaan ik, die een mede-ouderling en getuige van het lijden van Christus ben, en deelachtig aan de heerlijkheid, die geopenbaard zal worden.* In deze woorden ligt voor iedere kerkelijke inrichting, wetgeving², regering of bestuur de zeer dringende aanleiding zich de ernstige vraag voor te houden: Wil God, wil de Heilige Geest iets van ons weten, gelden voor ons de genadige beloften van de Heere voor Zijn Kerk, indien we niet zo zijn ingericht als het in deze apostolische woorden is aangeduid?

Een kerkelijke inrichting, wetgeving en regering, zoals de Heilige Geest die heeft bepaald door de Apostelen, is een presbyteriale in die zin, dat de voorgangers of opzieners³ van de Gemeente presbyters, dat is oudsten, heten.

Zo noemt de Heilige Geest hen hier door Zijn apostel Petrus; evenzo door de andere Apostelen. Daarom krijgt Titus de aanwijzing: *Om die oorzaak heb ik u in Kreta gelaten, opdat gij van stad tot stad ouderlingen zoudt aanstellen, gelijk ik u bevolen heb.* (Vergelijk Tit. 1: 5.)

Op het zogenaamde concilie te Jeruzalem vinden wij naast de apostelen alleen ouderlingen; in Hand. 15 heet het vijfmaal: *apostelen en ouderlingen.*

Deze ouderlingen zijn van tweeërlei soort. Sommigen arbeiden in het Woord en in de leer, zodat zij het Woord prediken, in gebed voorgaan, de heilige Doop bedienen, het brood breken en de gezegende kelk opheffen; de anderen helpen de eersten met het Woord in alle bijzondere gevallen. Beider gemeenschappelijk ambt is het de Gemeente te regeren. Daarom heet het ook: *„Dat de ouderlingen die wel regeren, dubbele eer waardig geacht worden, voornamelijk die arbeiden in het Woord en in de leer”* (Vergelijk 1 Tim. 5: 17).

De naam ouderling (oudste) ziet weliswaar in de eerste plaats op oude lieden, werd evenwel van oudsher bij voorkeur aan hen gegeven, die, hoewel nog jong in jaren, een ware kennis van God en van Christus en een gerijpte ervaring in de wegen van het heil deden blijken.

Dat zulke ouderlingen hun zending van de Heer der Gemeente hebben en dan door de Gemeente ordelijk goedgekeurd en beroepen moeten zijn, zal wel geen tegenspraak ontvangen, wanneer de bekende bewijzen daarvoor in de Handelingen der Apostelen eerlijk worden overwogen.

Voorgangers in de Gemeente moeten toch in hun geweten er mee in het reine zijn, of hun het woord des Heeren geldt: *„Wee hun, Ik heb hen niet gezonden!”* en: *„Hoe zullen zij prediken, indien ze niet gezonden worden?”* Ook zal juist in dit opzicht dit woord wel blijven staan. *„Niemand matigt zichzelf die eer aan, maar die door God*

² Wij gebruiken in dit verband meest de uitdrukking: organisatie van de Kerk.

³ Het Duits heeft hier Vorsteher, d.i. letterlijk voorstanders, wat in het Nederlands niet meer gebruikelijk is.

geroepen wordt” (Vergelijk Jer. 23: 1, 21; Rom. 10: 15; Hebr. 5: 4).

Hoe zulke ouderlingen moeten zijn om voor de Heere aangenaam te zijn en met vrucht de Gemeente voor te gaan, leren wij uit Paulus brief aan Titus, hoofdstuk 1, en uit zijn eerste brief aan Timotheüs, hoofdstuk 3. Het blijkt uit vergelijking van beide brieven, dat een ouderling, voor zover hij door de Heilige Geest in de Gemeente is gesteld om het opziens-ambt te dragen, van dit opzien (opzicht houden) ook de naam opziener heeft.

Het woord „oudste” (ouderling) heet in het Grieks presbyter; daaruit is het barbarisme⁴ priester ontstaan. „Opziener” heet op z'n Grieks episcopos. Daarvan maakte men bisschop. —

Zo is dus ouderling (presbyter) en bisschop (opziener) één en hetzelfde, en het is niet een eretitel of een waardigheid, maar de aanduiding van een ambt en dienst in de Gemeente des Heeren. Dat bij de apostelen met de verschillende namen ouderling en opziener één en dezelfde zaak werd aangeduid, is duidelijk uit Handelingen 20. Aan dezelfde personen, die in vers 17 de „ouderlingen” der Gemeente van Efeze worden genoemd, houdt de Apostel in vers 28 voor, dat de Heilige Geest hen tot „opziensers” (bisschoppen) gesteld heeft, om de Gemeente Gods te weiden.

Aan de Heiligen Geest, het Woord, de apostel Petrus, evenals ook de andere apostelen, zijn alle andere titels, waardigheden en rangen bij de leiders van de Gemeenten volstrekt onbekend. Al diegenen, die in de Kerk zich een hogere naam willen aanmatigen dan die van ouderling of opziener mogen op hun hoede zijn, dat zij niet door de Heere Jezus op Zijn dag worden afgewezen met het woord: „*Ik ken ulieden niet, vanwaar gij zijt*” (Vergelijk Luc. 13: 25).

Zo is dan ook een bisschop in de zin van opziener over andere of over meerdere opziensers in de Kerk, volstrekt vreemd aan het apostolische woord. Het is uit de Kerkgeschiedenis (zie Hieronymus ad Titum 1 en Epist. 85) bekend, hoe na de dood der apostelen voor en na onderscheid tussen presbyter en bisschop en dan na ongeveer honderd jaren een rang-verschil tussen de verschillende bisschoppen is ontstaan. Cyprianus handhaaft in zijn verhandeling over de eenheid van de Kerk (de unitate ecclesiae) nog de gelijkheid van rang onder de bisschoppen. Niet minder is de misvormde naam „priester” in de betekenis van één die offert (bijvoorbeeld het misoffer) vierkant in strijd met het apostolische woord. Ouderlingen zijn er niet om Christus nog eens weer te offeren, maar om te prediken en te getuigen, dat Christus met één offer in eeuwigheid heeft volmaakt allen die geheiligd worden. (Vergelijk Hebr. 10 : 14.)

Met alle priesters en hogepriesters is het uit, sedert de Hogepriester is gekomen, die priester blijft overeenkomstig het gebod van een onvergankelijk leven (Vergelijk Hebr. 7 : 16 en 24.) Hij heeft geen behoefte aan een hogepriester op aarde, want Hij heeft tot Zijn Gemeente gezegd: „*Zie, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld*” (Vergelijk Matth. 28: 20). Ook duldt Hij geen andere plaatsvervanger op aarde dan de onzichtbaren Heiligen Geest, de Trooster, zoals Hij heeft gezegd: „*Ik wil u een anderen Trooster zenden, de Geest der waarheid, Die zal bij ulieden zijn en in u zijn, Hij zal eeuwig bij u blijven en Hij zal u alles leren en u in al de waarheid leiden*” (Vergelijk Joh. 14: 16, 17, 26; 16: 13).

De naam „ouderling” en hun ambt is gebleven en met deze naam worden aangeduid: apostelen, herders, leraars, voorgangers. Zelfs schijnen de dienaren of diakenen menigmaal daaronder te worden verstaan. Zo noemt de apostel Johannes zich in zijn brieven tweemaal een „ouderling” en Petrus in onze tekst een „mede-ouderling”.

---

⁴ Een barbarisme is een woord naar een uitheems woord gevormd (Vert.).

In orde komen eerst de apostelen en profeten als de dragers van het Woord van God en van Christus. In deze hun hoedanigheid worden zij ook aangeduid als de grond, waarop de Gemeente gebouwd is, *waarvan Jezus Christus de hoeksteen is* (Ef. 2 : 20). Zij zijn als zodanig de beheerders van het geheimenis van Christus (Ef. 3 : 4, 5), en als zodanig de enige oorspronkelijke (authentieke) verkondigers van het gebod van Christus (2 Petrus 3 : 2). Dan komt de Gemeente, en daarop komen de ouderlingen in deze andere hoedanigheid (en daaronder in hun hoedanigheid van mede-ouderlingen ook de apostelen) en de diakenen (Hand. 15; Filipp. 1 : 1). Bij meningsverschillen beslissen de apostelen of het Woord en op grond van dit Woord de ouderlingen en de broeders of de Gemeente; voorgelicht door de wil van de Heilige Geest. (Hand. 15: 23, 28).

Men heeft sedert die tijd tevergeefs zich moeite gegeven een Gemeente op de been te helpen door wetsbepalingen (kerkordeningen). Het Woord van Christus heerse slechts en ieder ouderling geve zich moeite allereerst te doen en dan te leren wat het Woord zegt, dan gaat het met de kerkordening vanzelf, zodat ze er zijn zal overeenkomstig het apostolische woord. Waar het Woord regeert, daar regeert Christus Zelf als Koning en is wel aanwezig met Zijn majesteit, genade en Geest. Waar mensen zich echter niet buigen onder het Woord en zelf willen regeren, daar drukt hun eigen orde hen dood; daar is enkel en alleen gewetensverkrachting, twist, krakeel, tweedracht en terwijl men boven aan het bouwen is zinkt het aan de onderkant weg. Het is voor en na het opbouwen van een toren van Babel.

Er moet terdege op gelet worden, dat de apostel Petrus zijn brief niet onmiddellijk aan de ouderlingen heeft gericht. Ja, als men de brief opslaat, zou men zelfs kunnen menen, dat de verstrooide gelovigen geheel zonder opzieners geweest zijn. Hetzelfde vinden we ook bij Paulus en Timotheus, die hun brieven in de eerste plaats tot de Gemeente richten en in de brief aan de Filippenzen ook aan de opzieners en diakenen. Wanneer nu de zeven brieven aan de zeven Gemeenten van Azië in de Openbaring van Johannes aan het adres van de engelen (of voorgangers) zijn gericht, dan is het toch duidelijk, dat niet de voorgangers als zodanig., maar tegelijkertijd de Gemeenten in haar geheel worden aangesproken. Daarom eindigt ook elk van deze brieven met de waarschuwing: „*Wie oren heeft, die hore, wat de Geest tot de Gemeenten zegt*” (Vergelijk Openb. 2 en 3).

Aan de Gemeenten als geheel is de volkomen leer der zaligheid toevertrouwd en de Gemeente staat met haar onmiddellijk in verbinding, in zo verre zij een Gemeente van Christus is. De voorgangers zullen deze volkomen leer der zaligheid niet bezitten als voorgangers, maar als leden van de Gemeente; en hun ambt bestaat juist daarin, deze volkomen leer der zaligheid aan de Gemeenten steeds voor te houden en overeenkomstig zulk een leer de Gemeente te besturen.

Het is in overeenstemming met deze verhouding van Gemeente en voorganger, dat de apostel Petrus de Gemeente als het ware ermee belast, zijn voor de ouderlingen als zodanig bedoelde woorden van vermaning hun mee te delen. Hij schrijft niet: U, ouderlingen vermaan ik, maar: De ouderlingen, die onder u, dat is onder u, gelovigen zijn, dat is zich in uw midden bevinden. De apostel stelt de ouderlingen dus niet boven de Gemeente, maar hij sluit hen bij de Gemeente in, zodat ouderlingen en Gemeente als één lichaam zijn, en alleen maar onderscheiden naar ambt en roeping. Want de Gemeente van Christus is één lichaam, waarvan Christus Jezus alleen het Hoofd, de Koning en Wetgever is, die daar allen die in Hem geloven voor God en Zijn Vader tot koningen en priesters heeft gemaakt, opdat zij met Hem als koningen heersen op de aarde; zij allen zijn Zijn huis, waarin en waarover Hij alleen regeert en uitdeler van de zegen en van alle gaven is als de Zoon van het huis.

Van de ouderlingen, hoewel ze op zichzelf met ieder gemeentelid gelijk staan, bedient de Zoon Zich in Zijn huis, opdat zij wachters zijn in Zijn huis, vooral in de nacht, en in dit huis op en neer gaan om voor alles zorg te dragen en de huisgenoten hun deel te rechter tijd te geven (Luc. 12: 42).

Ouderlingen van de Gemeente zijn „*dienaren van Christus en uitdelers der verborgenheden van God*”, aan wie slechts dit ene tot taak is gesteld: „*trouw bevonden te worden*” (Vergelijk 1 Cor. 4: 1, 2); voor alles daarin trouw te worden bevonden, dat zij aan allen de bekering tot God en het geloof in onze Heere Jezus Christus betuigen; en zorg dragen, dat voor de Gemeente de vrijheid waarmede Christus haar heeft vrijgemaakt en de haar met Christus geschonken heilsgoederen en heerschappij bewaard blijft. „*Wie is dan Paulus, wie is Apollos, anders dan dienaren, door welke gij geloofd hebt, en (dat), gelijk de Heere aan een ieder gegeven heeft? Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die nat maakt, maar God die de wasdom geeft. Wij zijn Gods mede-arbeiders; Gods akkerwerk, Gods gebouw zijt gij*” 1 Cor. 3.

Zo zijn dan „ouderlingen” door de Heilige Geest geordende dienaren der Gemeente, wien het tot taak gesteld is er voor te waken met wandel en leer, dat aan de Gemeente niets ontbreekt van al datgene, waarin Christus haar geschapen, waartoe Hij haar uitverkoren, en wat Hij haar gegeven en voor haar met Zijn kostbaar bloed verworven heeft van inwendige en uitwendige hemelse gaven en voorrechten. Zij zijn dienaren van Christus voor de Gemeente.

„*Niemand dan roeme op mensen*”, schrijft de apostel (Vergelijk 1 Cor. 3: 21-23), „*want alles is het uwe: hetzij Paulus hetzij Apollos hetzij Cephas, hetzij de wereld, hetzij leven hetzij dood, hetzij tegenwoordige hetzij toekomstige dingen, zij zijn allen uwe. Doch gij zijt van Christus en Christus is van God*”.

Op zijn beurt mag een ieder, die meent, dat hij staat, wel toezien, dat hij niet gevallen is. Niemand mene aan zulk een dienst en ambt van de ouderlingen ontgroeid te zijn; niemand mene, dat hij ook maar een ogenblik voor zijn verklaarde vijanden, duivel, zonde en wereld kan bestaan zonder het door de ouderlingen gepredikte Woord en zonder de door hen gehandhaafde tucht. Als waarschuwend voorbeelden staan voor ons opgetekend 2 Kron. 24: 2; 26: 5 en 27: 2⁵. En zelfs de godvruchtige koning Hiskia zou zichzelf en zijn rijk beter bewaard hebben, wanneer hij vlijtiger het Woord van God uit de mond van de profeet Jesaja had geraadpleegd. 2 Kron. 32: 31⁶.

„*God heeft de Gemeente voortgebracht naar Zijn wil door het Woord der waarheid*”, (Jac. 1: 18) en in dit Woord door het waterbad heeft Christus Zijn Gemeente gereinigd; also heeft Hij haar geheiligd, nadat Hij haar heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven; ook versterkt Hij haar tot het eeuwige leven door datzelfde Woord en met brood en wijn en zegt van het brood: „*Dat is Mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt*”, en van de beker: „*Deze is het nieuwe Testament in Mijn bloed, dat voor u en voor velen vergoten wordt*” en: „*Doet dat tot Mijn gedachtenis*” (Vergelijk 1 Cor. 11: 24, 25).

En hij (Jotham) deed wat recht was in de ogen des HEEREN, naar alles wat zijn vader Uzzia gedaan had, behalve dat hij in de tempel des HEEREN niet ging; en het volk bezondigde zich nog.

---

⁵ En Joas deed wat recht was in de ogen des HEEREN, al de dagen van de priester Jojada. Want hij (Uzzia) legde er zich op toe om God te zoeken, in de dagen van Zacharia, die verstandig was in de gezichten Gods; in de dagen nu dat hij de HEERE zocht, maakte God hem voorspoedig.

En hij (Jotham) deed wat recht was in de ogen des HEEREN, naar alles wat zijn vader Uzzia gedaan had, behalve dat hij in de tempel des HEEREN niet ging; en het volk bezondigde zich nog.

⁶ Maar het is alzo: toen de gezanten van de vorsten van Babel, die tot hem gezonden hadden om te vragen naar dat wonderteken dat in het land geschied was, bij hem waren, verliet God hem om hem op de proef te stellen, om te weten al wat in zijn hart was.

Gelijk nu de Zoon van God van het begin van de wereld tot aan het einde Zich een uitverkoren Gemeente vergadert, beschermt en in stand houdt door Zijn Geest en Zijn Woord, zo heeft Hij deze Zijn Geest Zichzelf voorbehouden om daarmede overeenkomstig de wil en het eeuwig Raadsbesluit van de Vader te werken, zoals, wanneer en waar Hij wil en Hem uit te delen naar Zijn welbehagen. In overeenstemming daarmede vertrouwt Hij Zijn, aan de Gemeenten gegeven, Woord aan Zijn dienaren toe om met dat Woord tot Zijn Gemeente te vergaderen, zovelen als tot het eeuwige leven geordineerd (bestemd) zijn,⁷ en hen te verzorgen, zoals geschreven staat: „*Hoe zullen zij horen zonder prediker?*” (Rom. 10: 14.)

Zo, geeft Hij dan aan Zijn Gemeente voorgangers, bij wie dag noch nacht stilzwijgen moet zijn om het de Gemeente toe te roepen: „Hoor, dochter, ziedaar uw God en Koning!” Hij geeft haar voorgangers, waarvan de apostel Paulus betuigt: „*Gedenkt uw voorgangers, die u het Woord van God hebben gesproken, en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst van hun wandel*”. En: „*Zijt uw voorgangers gehoorzaam en zijt hun onderdanig, want zij waken voor uw zielen, (zij houden de wacht als in de nacht over uw zielen) als die rekenschap zullen geven; opdat zij dat doen mogen met vreugde, en niet al zuchtende; want dat is voor u niet nuttig*” (Hebr. 13). Zulke voorgangers gaan mee in de vuurgloed van de ellende om de aangevochtenen hoe heter het wordt, met des te krachtiger stem te verkondigen: Die ons loutert is de Heere. Hij geeft niemand Zijn eer!

Op zulke trouwe voorgangers en ouderlingen wil de apostel Petrus niets voor hebben; hij kent hen allen onder elkaar en zichzelf met hen één rang, één waardigheid toe, hij verklaart hen geheel aan elkaar gelijk. Hij noemt hen allen en zichzelf met hen presbyters of ouderlingen en bisschoppen of opzieners, of ze nu Paulus, Apollos of Petrus genaamd worden; zo heeft de apostel het zelf bedoeld, als hij zich hun mede-ouderling noemt. Ja voorzover het moet worden aangenomen, dat sommigen van deze ouderlingen aan zulke dingen schuldig stonden, waar hij ze van afmaant, is het des te treffender, dat hij zichzelf geen hogere stand (rang) in de Gemeente toekent, integendeel, doordat hij zich wat hun dienst aangaat, niet hen gelijk stelt, spoort hij hen met des te groter aandrang aan, het woord der vermaning gehoorzaam te zijn, dat hij, de mede-ouderling, niet als ware hij een soort opper-opziener over de andere opzieners, maar als drager van het Woord tot hen richt.

Dit was de liefde en ootmoed in de Heere, hem ingeboezemd en geschonken gedurende het gesprek, dat de Heere met hem voerde bij de zee van Tiberias (Joh. 21). Wij zien het, de apostel Petrus kent zichzelf hier niets toe, dat de anderen ook niet hebben; en wat hij zich verder toekent, dat doet hij om de anderen moed te geven. Juist daarom noemt hij zich een getuige van het lijden van Christus, dat is: van het lijden, dat Christus heeft geleden en dat Petrus met de Gemeente in de gemeenschap met Christus te lijden had van de wereld en van de oversten van deze wereld.

Het geeft aan een Gemeente, die in Christus Jezus is, moed, om onder het kruis stand te houden, wanneer zij voorgangers heeft, die met haar ondervonden hebben en ondervinden, hoe heet het in de vuurgloed van de ellende is, en die in zo'n hitte van het lijden van Christus de beproeving van hun geloof bewijzen en juist dan de kracht vernieuwen om te getuigen, dat deze lijdensweg de koninklijke weg, de weg van Christus en van al Zijn heiligen, de weg naar de heerlijkheid is.

Zulk een getuige was de apostel Petrus, zulke getuigen waren ook de andere apostelen. Hoe verschrikkelijk hebben ze allen geleden, niet alleen van vlees en bloed, maar ook van de vuistslagen van de satan! Hoe was de gehele hel, hoe de heiden- en

---

⁷ Hand. 13: 48.

Jodenwereld voortdurend tegen hen in opstand! Hoe veel hadden zij met name te lijden van de valse broeders, van zulken die leraren der Wet wilden zijn en niet wisten wat zij zeiden of bevestigden! (Vergelijk 1 Tim. 1 : 7.) Waren de apostelen echter getuigen van het lijden van de Heere, ze waren het in het geloof niet minder van de hen en de Gemeenten wachtende heerlijkheid. Zoiets getuigt de apostel Petrus ook van zichzelf, hij, die van de Heere wist, met welke dood hij God zou verheerlijken; daarom schrijft hij, dat hij deelachtig is aan de heerlijkheid die geopenbaard zal worden. Het woord „deelachtig” wil zeggen, dat hij gemeenschap aan die heerlijkheid heeft. De heerlijkheid is er niet alleen of voornamelijk voor hem, maar voor alle trouwe belijders van de enige weg des heils⁸; de apostel nu zegt, dat zo zeker hij mede-deelachtig is aan het lijden van Christus, dat hij even zo zeker met allen, die aan de dood van Christus gelijkvormig worden gemaakt, ook aandeel heeft in de eer, verheerlijking en verhoging, waarmede de Heere eert, verheerlijkt en verhoogt allen die Hem eren en Hem alleen op 't hoogst verhogen. De apostel houdt echter met zulke woorden aan de ouderlingen de zekerheid voor, dat het dragen van de smaad om Christus wil, het gelasterd worden om Gods wil, heel het lijden omwille van het Woord, hun in de grond van de zaak, naar het onzichtbare, derhalve voor God niet tot schande, smaad en oneer is, maar enkel en alleen tot eer en heerlijkheid. Overigens zou deze eer noch door hem, noch door hen met ogen van het vlees gezien worden. Veeleer het tegendeel. Maar voor het geloof zou dat alles heerlijkheid zijn. En dat het zo is, zouden ze naderhand zien en ervaren en hij met hen. De heerlijkheid zal geopenbaard worden. In het Grieks staat hier een woord, dat uitdrukt, dat deze openbaring beslist, zeker en betrouwbaar is, ook niet meer lang op zich zal laten wachten, al zou men ook in de hitte van het lijden moeten schreeuwen: Ach, Heere, hoe lang!

Zo houdt dan de apostel aan de mede-ouderlingen de eer voor, die zij voor God hebben, die hun toegeschreven zou zijn en die zij waardig gekeurd zouden worden, juist daar, waar zij smaad leden voor de mensen. Hij toont hun in zekerheid van het geloof aan, dat hij en zij zulke eer en verheerlijking spoedig met hun ogen zouden zien en geeft hun daarmede moed, opdat zij tot het einde toe volhouden om niets te willen weten voor de Gemeente dan Jezus Christus en wel de gekruisigde en trots al hun lijden hun plicht te vervullen in de Gemeente en ten behoeve van de Gemeente. Want dat moest wel een heilige moed in de Heere in de harten van de ouderlingen doen ontvlammen, waar ze door een mede-ouderling, die een ooggetuige van Christus lijden geweest was en ook het einde van dit lijden gezien had, die zelf terwille van het getuigenis zo veel had geleden en tot nu toe leed en zou lijden overeenkomstig de uitspraak des Heeren (Joh. 21), zo werden getroost om onder al het lijden, de tegenspoed, vervolging en hoon vol te houden. Een heilige moed moest het in hun harten doen ontvlammen, waar hun de heerlijkheid voorgehouden werd, die vast en zeker ook aan hen zou openbaar worden, hoewel zij tot nu toe onder de bedekking van het kruis verborgen was; waar hun voorgehouden werd, dat ze aan zulk een heerlijkheid reeds niet de apostel deelachtig waren en binnenkort het volle genot daarvan zouden beërven, Hetzelfde betuigt ook de apostel Paulus aan de Romeinen in hoofdstuk 8 en in dezelfde geest schrijft de apostel Johannes (Openb. 1) aan de Gemeente: „*Johannes heeft betuigt het Woord Gods en het getuigenis van Jezus Christus, al wat hij heeft gezien*”. En: „*Ik, Johannes, die ook uw broeder ben en medegenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk en in de lijdzaamheid ('t geduld) van*

---

⁸ Vergel. H.F. Kohlbrugge: De heerlijkheid der Gemeente van Christus, Leerrede over Ps. 45: 14-16, Twaalf Twaalfallen, Deel I, blz. 3-17, Amsterdam 1910.
H.F. Kohlbrugge: De leer des heils, Amsterdam 1938.

Jezus Christus”.

Op dezelfde manier, als de aanspraak van de apostel tot de ouderlingen er op gericht is hun moed in te boezemen, toont ze ook, hoe hij geheel vervuld is van de hoogheid van het ambt, dat zij en hij met hen bekleden. Volgens onze begrippen zou men verwachten, dat de apostel de ouderlingen zou bevelen, maar vervuld van het Woord houdt hij dit Woord des Heeren hoog boven zich en boven alle mensen. Zelf ook een mens (Hand. 10: 26) en zo als dienaar van de Heere, beschouwt en behandelt hij de ouderlingen als vaders. Precies zoals Paulus aan Timotheüs schrijft, dat hij oude mensen niet hard moet aanpakken, maar als vaders vermanen, zo heet het ook hier: Ik vermaan (Vergelijk 1 Tim. 5: 1). Het woord betekent: er bij roepen, te hulp roepen, verzoeken, toeroepen, tot iets uitnodigen en aanmoedigen. Er ligt dus geen bevel in dit woord, maar op grond van de gelijkheid van de roeping tot het heilige ambt, en op grond van het geloof en de hoop van de heerlijkheid, roept de apostel het aan de mede-ouderlingen vrolijk en troostend toe, dat ze toch immers volhouden om te doen wat tot hun ambt behoort.

In iedere oorlog hebben de voorgangers het het ergste; in de geestelijke strijd gaat het niet anders toe. De voorgangers moeten het het meeste verduren. Op hen heeft de verstandige vijand het vooral gemunt. Is de voorganger neergeveld, dan wordt de kudde verstrooid; vlucht hij, wijkt hij, geeft hij de zaak verloren, dan is het veldteken neergeworpen en de kudde is weldra uit elkaar gedreven. Dat denkt de vijand tenminste. De kleine Gemeenten, waaraan Petrus schreef, zagen bij hun eigen lijden ook het lijden van hun voorgangers of ouderlingen wel; daarom moest het hen hogelijk verblijden zulk een aanmoediging voor hen van de apostel van de Heere te ontvangen en haast nog meer moesten door de bemoedigende woorden van de apostel de voorgangers zelf met verheven moed vervuld worden, al werden ze daardoor ook ten dele eerst verootmoedigd, gebogen en geslagen.

Laten wij deze overdenking van het eerste vers van het vijfde hoofdstuk beëindigen met enkele opmerkingen tot toepassing op ons en onze tijd.

De tekenen, ons door de Heere aangegeven, geven te kennen, dat wij ons in de laatste dagen der wereld bevinden en dat de zalige verschijning en openbaring van de heerlijkheid van onze grote God en Heiland zeer nabij is.

De satan, die duizend jaren geketend lag, is weer losgelaten en de tegenchrist (antichrist) zet met nieuwe kracht alles op alles om de stad Gods te verstoren. Hij verzamelt zijn legers te Armageddon en alles wordt voorbereid voor de dag van de slag van de almachtige God. Daarheen zult Gij komen, o, mijn God, met al Uw heiligen en zult bevel geven aan de vogelen van de hemel om te eten het vlees van de machtigen en tyrannen, die Uw volk gegeten hebben, alsof zij brood aten, en hebben U niet gevreesd.

De put van de afgrond heeft haar mond geopend en een talloos leger van kikvorsen uitgeworpen over het Egypte van de wereld.

Die in duisternis zitten, zeggen, dat ze zien, en die in banden verstrikt liggen, zeggen, dat ze vrij zijn, en beloven anderen vrijheid, hoewel ze toch van hun eigen geweten overtuigd zijn, dat ze dienstknechten van het verderf, de zonde en het zichtbare zijn.

Overal schreeuwt men om vrede of fluistert elkaar zachtjes toe: vrede en waar is dan vrede? Gruwelijke mensen allerwege, die zichzelf liefhebben, zichzelf zoeken en met hun lust het heilig gebod van de Allerheiligste onder de voet lopen. Over hoog en laag, over oud en jong is een geest vaardig geworden, die van wet en orde niets meer wil weten en alleen maar vol ongeduld jaagt naar bevrediging van de lust van het ogenblik.

En de maagden, die wijs moesten zijn, slapen en snorken.

Overall alleen maar de jacht naar geld, naar hetgeen voor de buik en voor dit leven is, naar eten en drinken, naar kleding, vermaak en genieting. De zogenaamde industrie bereikt haar toppunt, overall wordt goud, zilver en ijzer opgegraven; maar die in de hemel woont, spot met de raadslagen der volkeren. Trots alle pogingen van het materialisme stijgt de algemene nood en de algemene ellende. De duurte, de pestilentie aan mensen en vee, aan de veldvruchten en bomen, wordt tevergeefs bestreden en die op het zwarte paard zit, houdt de weegschaal in de hand. (Vergelijk Openb. 6: 5).

Ofschoon men ondervindt, hoe vruchteloos alle pogingen zijn, men houdt niet op de hulp uit de nood daar te zoeken, waar ze nooit te vinden is, men zoekt houvast, waar geen houvast is en wagens en wagenbestuurders rollen samen de afgrond tegemoet.

Overall zoekt men naar kunstmiddelen om de sociale en kerkelijke nood te verhelpen, maar waar is het verstand, het inzicht, de erkenning, dat alleen de verkondiging: „*Het gras is verdord, de bloem is afgevallen, maar het Woord des Heeren blijft in eeuwigheid*” iedere nood uit de weg ruimt of over elke nood heenhelpt? (Vergelijk Jes. 40: 6-8; 1 Petrus 1: 24, 25).

Zo zoekt men ook de Kerk op allerlei manier voort te helpen. Daar zijn er, die zich van een vaste (permanente) synodale of consistoriale macht, of van een opperbisschoppelijke of andere opper-macht heil voor de Gemeente beloven. Moest het hun echter niet in het geweten treffen, dat ze niet naar de vermaning van een apostel luisteren, die hun zo zachtmoedig op het hart bindt en de oorzaak aanwijst, waaraan het ligt, wanneer het met de Kerk, zoals zij zeggen en klagen, slecht gesteld is?

Wat is het? Men wil met het kruis van Christus niet vervolgd worden en daarom predikt men de versnijding. Men wil alles besnijden en alles wordt versneden (Vergelijk Gal. 2: 3, 4; 5: 11, 12).

En, wat daarbij nog het meest te betreuren valt, degenen, die de Sulamith en de door de Heere en Zijn apostelen overhandigde inrichting van haar huishouding moesten verdedigen, belasteren deze inrichting, waar ze weer hersteld is of stellen er zich vijandig tegenover; die inrichting, die slechts predikt: „*Vreest God en eert de koning; betaalt tol, aan wie gij de tol, eer, dien gij de eer schuldig zijt. Zijt niemand iets schuldig, dan elkander lief te hebben*”, (Vergelijk 1 Petr. 2: 17; Rom. 13: 7, 8) als leide zij tot volksovermoed of tot overmoed van enkele machtigen.

Is het met de Gemeente zover gekomen, dat ze Gods Woord prijsgeeft en zich voor de afgoden neerbuigt, dan mag zij de straf verwachten, dat ze door de Heere verkocht wordt onder de macht van de mensen, ook komt ze niet weer vrij, tenzij dan dat ze zich weer bekeert tot het Woord en het eeuwig Evangelie aangrijpt.

Wie zich echter op de voorgrond wil plaatsen, in de plaats van de Heilige Geest en van de enige Koning en Opperherder Christus om de Gemeente van God te regeren, die God verworven heeft door Zijn eigen bloed, zal er zelf de schade van lijden. De geschiedenis leert, dat in de strijd van de wereldlijke macht met de geestelijke om de heerschappij in Gods Gemeente, die Gemeenten verkeerd ingelicht waren en dat de hiërarchie nooit een ogenblik rust, tot ze de vorsten haar voet op de nek heeft geplaatst. Gezegend echter mogen zijn die vorsten, die voedsterheren, verzorgers en beschermers van de Gemeente van Christus zijn en het beste voor Israël zoeken (Vergelijk Jesaja 49: 23; Ps. 122: 9).

Waar evenwel het gericht bij Gods huis begint, zal het daar niet het allereerst de wachters treffen? Wat zal nu de Heer des huizes zulke wachters doen, die beginnen te eten en te drinken en de dienstknechten en dienstmaagden des Heeren te slaan? Heeft Hij niet gezegd, dat Hij, wanneer Hij komt, hen in tweeën zal houwen? (Vergelijk Matth. 24 : 48-51).

Wat? Voor de aardse koning geeft de gewoonste soldaat en de hoogstgeplaatste officier het leven vrolijk prijs; hij verlaat de liefhebbende vrouw en de tedere kindertjes, huis en haard, dat alles God toevertrouwend; hij gehoorzaamt en vraagt niet naar honger of naaktheid, naar gevaar of zwaard, (Rom. 8), naar ziekte of verlies van ledematen. Dood of overwinning is het, wat allen tegemoet gaan en ze doen er goed aan. Deden ze het niet, men zou hen terecht eerloos en laf schelden. En de soldaten van de Koning aller koningen, hoewel bij volharding zeker van de overwinning, zouden zichzelf hoog in ere houden, zich afscheiden van het kruis, neerzitten aan de zeehaven en blijven in de gescheurde plaatsen? (Richt. 5).

Wee de ouderlingen, van wie getuigd moet worden: Ze staan niet in de strijd op de dag des Heeren; zij spreken: De HEERE heeft gesproken, terwijl de HEERE hen toch niet heeft gezonden, en zij geven zich moeite, dat zij hun zaken in stand houden. (Vergelijk Ezech. 13: 5, 6).

Vergeefs is een cultus (Godsverering) van mensengeboden en menseninzettingen; tot die profeten moet gezegd worden: „*Wat antwoordt de Heere u, en wat zegt de Heere?*”

Wee de profeten, die „*wind zijn en Gods Woord niet hebben*” (Jeremia 5: 13 naar de Duitse Vert.).

Gezegend daarentegen zijn die ouderlingen, die zichzelf niet zoeken, maar de Heere eren, daardoor dat zij zoeken, wat tot de kudde van God behoort!

Gezegend diegenen, die het heerlijke Evangelie van God brengen, die het weten, dat dat hun is toevertrouwd en die met Paulus kunnen zeggen: „*Ik dank onze Heere Christus Jezus, die mij versterkt en in het ambt gesteld heeft!*” (Vergelijk 1 Tim. 1: 12, volgens Duitse Vert.; Stat. Vert.: „*in de bediening*”).

Want dat is iets, wat men toch zelf moet weten, of men door de Heere gezonden is, zoals de apostel het plechtig verzekert: „*Ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet, ik ben aangesteld tot prediker en apostel voor het. getuigenis*”; (Vergelijk 1 Tim. 2: 7 en Rom. 9: 1) of zoals de profeet zegt: „*Ook heb ik de dodelijke dag niet begeerd, Gij weet het; wat uit mijn lippen is gegaan is voor Uw aangezicht geweest*” (Vergelijk Jer. 17: 16).

Zulke ouderlingen, die de mensen geen lasten opleggen, die ze zelf met geen vinger aanraken, maar die eerst zelf doen wat ze aan anderen leren, worden tot arme zondaren. Zij vrezen het niet van zichzelf te belijden: „*Ik ben de voornaamste der zondaren; mij is barmhartigheid bewezen tot een voorbeeld voor u, die in Zijn Naam gelooft*” (Vergelijk 1 Tim. 1: 15, 16).

Ouderlingen door God geleerd blijven in hetgeen zij geleerd hebben. Zij prediken Christus, Christus alleen, Christus geheel. Blijft daarbij het lieflijke kruis niet weg, nu het is wel, zij gaan niet voor het kruis op de loop; en zouden zij zich ook een ogenblik daaraan willen onttrekken, de apostolische vermaning geeft hun nieuwe moed en drijft hen in het strijdperk.

Hun levensbeschrijving is deze: „*Ik heb vervolgingen geleden en uit allen heeft mij de Heere gered*”. Hun zinspreuk luidt: „*Allen die gezind zijn godzalig te leven in Christus Jezus, zullen vervolgd worden*” (Vergelijk 2 Tim. 3: 11, 12).

Zij weten echter, dat hun Evangelie, dat zij verkondigen, het Evangelie is van de heerlijkheid van de volzalige God; zij hopen op de levende God; zij grijpen naar het eeuwige leven, zoals ze immers weten, dat zij daartoe geroepen zijn. Zo zien zij weldra in de smaad van Christus hun hoogste eer; zij achten haar hoger dan de schatten van Egypte en de vergankelijke genieting van de zonde. Hoe meer lijden, hoe meer hun het zichtbare ontglipt, des te meer wordt het onzichtbare voor hen klaarder en warer. Zij leren dan het Woord van de Heere verstaan, dat Woord, hetwelk, waar

de mensen nu allerlei kwaad van hen spreken om de Naam van Christus en daarbij liegen, hen zalig spreekt; en zij weten, dat het allen waren profeten van het begin van de wereld aan nooit anders is gegaan. Zij ontvangen een oor voor het woord van de Heere: „*In de wereld hebt gij angst, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen*” (Vergelijk Duitse Vertaling: Joh. 16: 33).

Gelukkig zulke ouderlingen, die met onze apostel kunnen zeggen: „*Ik ben een getuige van het lijden van Christus, ik ben deelachtig aan de heerlijkheid*”. In zulk een zekerheid mogen ze vrolijk uitroepen: Deze heerlijkheid staat ook mij te wachten om geopenbaard te worden. Gelukkig zij, die met een andere apostel kunnen betuigen: „*Want ik weet in Wien ik geloofd heb, en ben verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand te bewaren tot die dag*” (Vergelijk 2 Tim. 1: 12).

Wie het geloof prijsgeeft, dat niet in woorden, maar in de kracht ligt, zal zijn deel vinden met de huichelaars, met de honden, die niet blaffen noch bijten wilden, toen men hun Heer aantastte, en met de vreesachtigen en de gifmengers en alle ontrouwe dienaren. (Vergelijk Openb. 21: 8; 22: 15; Matth. 24: 48, 51.)

Wie echter in de wereld niets anders heeft willen zijn dan zijn Heer, en heeft dat geloof behouden, dat de Heere, wanneer Hij komt, zal zoeken: die verbeide zijn rechtvaardige Rechter met een opgeheven hoofd — *Hij brengt de kroon mee.*

TWEEDE OVERDENKING

Het weiden van de kudde

Weidt de kudde Gods⁹, die onder u is, hebbende opzicht daarover¹⁰ niet uit dwang, maar gewillig, noch om vuil gewin, maar met een volvaardig gemoed. 1 Petrus 5: 2.

Met het woord „weiden" zet de apostel de Gemeente, die uitwendig gezien zich in de geestelijke strijd bevindt, wat het innerlijke betreft midden in de vrede. Hij leidt de aandacht van de ouderlingen van de strijd af en vestigt die op de innerlijke vrede in Christus Jezus. Wondervolle woorden zijn het. Het heet hier niet: strijdt voor de kudde; het heet: weidt de kudde! Dat heeft Petrus door de Heilige Geest geschreven, juist zoals het naar waarheid is, waar slechts het Woord gepredikt wordt, dat Woord, dat alles alleen doet en de vijanden overhoop werpt. Want: *„Laat de wateren (der zee) bruisen, laat ze beroerd worden; laat de bergen daveren door haar verheffing. De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten. God is in het midden van haar, God zal haar helpen bij het aanbreken van de dageraad"* (Ps. 46). En wederom staat geschreven: *„De HEERE is groot en zeer te prijzen in de stad van onze God. Schoon van ligging, een vreugde der ganse aarde is de berg Sion, aan de zijden van het Noorden, de stad van de grote Koning. God is in haar paleizen, Hij is er bekend als een toevlucht. Want zie, de koningen waren vergaderd, zij waren tezamen doorgetrokken. God zal haar (deze stad) bevestigen tot in eeuwigheid"* (Ps. 48).

Ouderlingen, die begeren trouw bevonden te worden, weten aan deze woorden eens voor goed wat zij voortdurend, wat zij met name onder kruis en vervolging te doen hebben; wat zij, wanneer zich leeuwen, wolven en beren vertonen, die de schapen te lijf willen, hebben aan te vangen, om op geestelijke wijze zulke ondiezen op de vlucht te drijven of uit elkaar te scheuren. Het enige wat ze te doen hebben is: de kudde weiden. Deze zaak is zwaar en onmogelijk wanneer ouderlingen menen, zelf iets te kunnen doen of te moeten doen; het is echter een lichte zaak en het gaat vanzelf, als ze geloven, dat de kudde niet van hen, maar van God is. In dezelfde zin spreekt ook de apostel Paulus van het *„weiden der Gemeente van God, die Hij door Zijn eigen bloed verworven heeft"* (Hand. 20: 28). Hij, die haar door Zijn eigen bloed heeft verworven, beschermt en behoudt haar wel en zal Zich Zijn duur gekocht eigendom niet laten ontnemen; zij zal slechts geweid worden, en dat is nu juist de roeping van de ouderlingen. Hij, die Zich de kudde heeft geschapen, laat ook voor haar het groene gras groeien. De ouderlingen mogen elkaar wel duizendmaal onderling toeroepen: weidt de kudde, dat is: blijft zelf in de weide verlaat die voor geen geld ter wereld, blijft bij de kudde en houdt die bij elkaar in de weide, houdt haar daar tezamen, waar het groene gras is, dat de Heere heeft laten groeien. Dat is de ware wijsheid en de juiste krijgskunst. Al het overige doet God en Hij heeft wel een tweeden leeuw bereid om de eerste, die de schapen te lijf wil, te verscheuren. Zodra de herder zich buiten de

---

⁹ De Duitse Vertaling heeft: de kudde van Christus. De schrijver licht de lezing: de kudde Gods, aldus toe: Zo de *Syrische* en *Arabische* vertaling: *Hieronymus* nu eens Dei, dan weer Domini; *Oecumenius*: Christi (graece).

¹⁰ In de Nieuwe Vertaling ontbreken overeenkomstig belangrijke oude handschriften de woorden: hebbende opzicht daarover. De schrijver vertaalde deze woorden: terwijl gij het opzienersambt uitoefent. In ieder geval duidt deze bijzin aan, hoe het weiden van de kudde geschiedt.

weide begeeft, is hij verloren en wanneer hij de schapen niet in de weide houdt, zijn de schapen verloren. In tijden van nood en gevaar, van rampspoed en vervolging fluiten verstandige herders hun schapen de 45ste Psalm voor en houden het met het woord: „*Wanneer mensen tegen u woeden, zo zult ge daar eer mee inleggen, en wanneer ze nog meer woeden, zo zijt gij ook nog ten strijde uitgerust*” (Ps. 76: 11 Duitse Vert.). De helse Sanherib wil de weide voor zich hebben, om ten koste van de schapen uitstel van straf te vinden, en als zijn straf komt, Gods schapen, waarvan hij een gezworen vijand is, mee in het verderf te slepen. Daarom moeten de herders op zijn dreigen geen acht slaan, maar in de weide blijven en aldaar de schapen bijeen houden.

De weide is het Woord; dat is de liefelijke oase in de zandwoestijn van de wereld, waar de schapen veilig zijn en zich in fiere rust kunnen legeren, en tot verzadiging toe eten, wanneer ze honger hebben al zou ook rondom de weide de gruwelijkste storm opsteken. Maar eerst de weide, dat is het Woord, dan de kudde, dan de opzieners van de kudde. Want alzo moeten ze de kudde weiden, dat ze slechts van de weide, dat is van het Woord getuigen en zo ware bisschoppen zijn bij de kudde, dat is dat zij opzicht hebben over de kudde Gods, gelijk de apostel schrijft: „*doordat gij wel toeziet*” (Staten-Vertaling: „*hebbende opzicht daarover*”) dat is: het opzienersambt bekleedt. Het opzicht houden bestaat dus daarin, dat de schapen midden in de goede weide gehouden worden en geen schaap zich vlak aan de kant of buiten de weide begeeft, opdat het niet door de vijand gesnapt wordt. Daarom heet het: „*zo hebt dan acht op uzelf en op de gehele kudde, over welke u de Heilige Geest tot bisschoppen (opzieners) gesteld heeft*” (Hand. 20: 28) en wat allen gezinshoofden geldt, geldt ook zeker de herders van de kudde van Christus: „*Wees naarstig om het aangezicht uwer schapen te kennen, zet uw hart op de kudden*” (Spr. 27: 23).

Doordat de apostel de ouderlingen toeroept: Hebt opzicht over de kudde, ligt het hem verre te denken, dat hij zou moeten komen om zelf het opzienersambt waar te nemen; want hij matigt zich geen autoriteit (gezag) over de overige bisschoppen of over de kudden aan. Hij duidt deze kudde aan als die, „*die onder (bij) u is*”, „*die gij voor ogen hebt*”, en daarmee geeft hij voor alle tijden de ouderlingen wel te bedenken, dat hun zorg op de Gemeente, die vóór hen is, moet gericht zijn. Een wenk voor zulke ouderlingen, die de hun aanbevolen Gemeente verwaarlozen, zodat hun het aangezicht van de hun toevertrouwde schapen voor het grootste deel onbekend blijft. Terwijl ze dag en nacht werken en stad en land rondtrekken om, zoals ze uitbazuinen, de vervallen hut van David op te bouwen, en de gehele wereld te evangeliseren, laten zij hun eigen huis in puin vallen. Zo moet het evenwel niet zijn en daarom die woordjes: die onder u is. Wie over een stad gesteld is, die drage zorg voor zijn eigen stad. Dan zal ze wel een stad op een berg worden en voor andere steden een licht. Wie echter zijn eigen huishouding niet weet te regeren, en omdat hem dat te gering, te benauwd of te zwaar voorkomt zich in andere huizen begeeft, om zich aldaar te goed te doen, die heeft het geloof verloochend en is erger dan een heiden.

Wanneer de apostel verder schrijft: de kudde van God, of zoals sommigen lezen: de kudde van Christus, dan maakt hij er opmerkzaam op, dat het niet zijn of hun kudde is. Hij zet dit „*van God*” er bij om de opzieners ten eerste het hoge gewicht van hun roeping in te scherpen, opdat zij weten, aan Wie zij het te verantwoorden hebben, wanneer door hun onachtzaamheid één van de schapen, waarvoor toch Christus gestorven is, omkomt. Ten tweede om hun goede moed in te boezemen, opdat ze zich beijveren zich Gode als rechtschapen en onbestraf felijke arbeiders te bewijzen, die het Woord der waarheid recht snijden (2 Tim. 2: 15). Ten derde, opdat ze niet de gave verwaarlozen, die hun gegeven is door de profetie met oplegging van de handen van

de ouderlingen (1 Tim. 4: 14). Ten vierde, opdat zij vóór God als uit God de dingen Gods uitspreken en de zaak van de Gemeente vóór God met vele gebeden waarnemen. Ten vijfde, opdat zij zich door de liefde van Christus laten dringen, het leven en de dood, de vloek en de zegen aan de Gemeente voor te houden; aan de rechtvaardigen aan te zeggen, dat ze het goed hebben, en de onbekeerden, dat het hun slecht vergaan zal diensvolgens bekering en geloof te prediken; de Gemeente van God met de liefde van Christus te omringen, steeds er aan gedachtig, welke barmhartigheid hun zelf is wedervaren. Tenslotte, voor de schapen in de bres te springen, hun eigen leven in geen enkel opzicht te sparen, en niet moe te worden het Evangelie te brengen en te bestraffen wat met de gezonde leer in strijd is (Tit. 1: 9; 2 Tim. 2: 25, 26), ook opdat ze zelf in hun levenswandel kuis en in de leer gezond zijn en zo de schapen in goede gezondheid houden.

De ouderlingen moesten derhalve als trouwe herders de zwakken versterken, de zieken genezen, het verwonde verbinden, het verdoolde terughalen en het verlorene zoeken en de schapen verzorgen, zoals het behoort (Ezech. 34). Ze moeten de ongeregelde vermanen, de kleinmoedigen vertroosten, de zwakken ondersteunen, en tegen ieder geduldig zijn (1 Thess. 5: 14). En waar de wolven zich vertonen, al zouden ze ook nog zo woedend zijn, daar moeten zij niet vlieden, zoals de huurlingen doen.

Het behaagt de Heilige Geest de dingen van God, van Christus en van Zijn Gemeente onder de liefelijkste beelden voor te stellen; zo met name onder het beeld van kudde en herder. Onze Heere noemt Zichzelf de goede Herder. Hij zegt: „*Mijn schapen horen Mijn stem*”. Hij belooft: *Het zal één Herder en één kudde zijn*” (Joh. 10). Van Hem staat geschreven: „*Hij zal Zijn kudde weiden als een herder, Hij zal de lammetjes in Zijn armen vergaderen en in Zijn schoot dragen*” (Jes. 40: 11). Soms wordt Hij aangeroepen als de Herder van Israël en als de grote Mensenhoeder. (Ps. 80: 1; Job 7: 20, Vergelijk Ps. 121: 4.) Van Hem wordt getuigd: „*Gij leidde Uw volk als een kudde*” (Ps. 77: 21.) Tot Zijn volk zegt Hij: „*Gij nu, o Mijn schapen, schapen van Mijn weide, gij zijt mensen; maar Ik ben uw God*” (Ezech. 34: 31). Hij legt Zijn volk, dat zich tot Hem bekeert, de belijdenis in het hart: „*Wij dwaalden allen als schapen*” (Jes. 53: 6) en: „*Ik ben als een verloren en verdwaald schaap*” (Ps. 119: 176, volgens Duitse Vert.) In de honderdste psalm zegt de Gemeente: „*Weet, dat de HEERE God is; Hij heeft ons gemaakt, en niet wij, tot Zijn volk en tot schapen van Zijn weide*” (Verg. Ps. 95: 7).

Tot de trouweloze ouderlingen echter, tot hen wier buik hun God is geworden en die otn een stuk brood de zaak van de Heere verraden en er niet naar vragen of de schapen, die bij hen zijn, het eigendom van de Heere zijn, is dit het woord van de Heere: „*Wee de herders, die de schapen van Mijn weide ombrengen en verstrooien, spreekt de HEERE*” (Jer. 23: 1). „*De zwakken sterkt gij niet en het kranke heelt gij niet en het gebroekene verbindt gij niet, het verdoolde (St. Vert.: het weggedrevene) brengt gij niet weer, en het verlorene zoekt gij niet*” (Ezech. 34: 4). „*Gij zijt in de bressen niet opgetreden, noch hebt de muur toegemuurd voor het huis van Israël om in de strijd te staan op de dag des HEEREN*” (Ezech. 13: 5). „*Tussen het heilige en het onheilige maken zij geen onderscheid en het verschil tussen het onreine en het reine geven zij niet te kennen*” (Ezech. 22: 26). „*Alzo zijn zij verstrooid, omdat er geen herder is; en zij zijn al het wild gedierte des velds tot spijs geworden, omdat ze verstrooid waren. Mijn schapen dolen op alle bergen en op elke hoge heuvel, ja, Mijn schapen zijn verstrooid op de gehele aardbodem en er is niemand die er naar vraagt en niemand die hen zoekt. Ik zal Mijn schapen uit hun mond rukken, zodat ze hun niet (meer) tot spijs zullen zijn. Ik zal hen met het weiden der schapen doen ophouden, zodat de herders zichzelf niet meer zullen weiden*” (Ezech. 34: 5, 6, 10).

Dit is het woord van de Heere tot Zijn kudde: *„Zie, Ik, ja Ik zal naar Mijn schapen vragen en zal hen opzoeken. Gelijk een herder zijn kudde opzoekt, ten dage dat hij in het midden van zijn verspreide schapen is. Het verlorene zal Ik zoeken en het verdoolde (St. Vert.: het weggedrevene) zal Ik wederbrengen en het gebrokene zal Ik verbinden en het kranke zal Ik sterken; maar het vette en het sterke zal Ik verdelgen en zal hen (de schapen) weiden met oordeel. Op een goede weide zal Ik hen weiden; aldaar zullen zij nederliggen in een goede kooi en zullen weiden in een vette weide, op de bergen Israëls. Ik zal Mijn schapen weiden en Ik zal hen legeren. Ik zal hun een plant van naam verwekken, en zij zullen niet meer weggeraapt worden door honger in het land. Ik zal een enige Herder over hen verwekken en Hij zal hen weiden, Mijn knecht David (Christus); die zal hen weiden en die zal hun tot een Herder zijn”* (Ezech. 34: 11, 12, 16, 14, 15, 29, 23). *„En Ik zal ulieden herders geven naar Mijn hart; die zullen u weiden met wetenschap en verstand”* (Jer. 3: 15). *„Ik zal herders over hen verwekken, die hen weiden zullen en zij zullen niet meer vrezen noch verschrikt worden, noch gemist worden”* (Jerem. 23: 4).

Over zulke woorden zouden de trouweloze ouderlingen terecht moeten ontstellen. Waar ze evenwel zichzelf vleien, dat ze nochtans geen ongeluk zullen zien, hoewel ze de dronkene doen bij de dorstige (Vergelijk Deut. 29: 19) en zonde en feest verenigen, of een vreemd altaar in Gods Huis plaatsen en het altaar van de HEERE terzijde stellen om dat te raadplegen in geval van nood (Vergelijk 2 Kron. 33), daar moeten ze toch weten, dat altijd weer, voor ze het gedacht hebben, het woord van de Heere in vervulling is gegaan: *„Wee de nietige herder, de verlater van de kudde! Het zwaard zal over zijn arm zijn en over zijn rechteroog. Zijn arm zal ten enenmale verdorren en zijn rechteroog zal ten enenmale donker worden”* (Zach. 11: 17).

Daarentegen zal het tot de trouwe herders en ouderlingen, die hun pond niet in een zweetdoek gedaan noch begraven hebben, en die niet zichzelf, maar de schapen gezocht hebben, heten: *„Wel, gij getrouwe dienstknecht, gij zijt over weinig trouw geweest, Ik zal u over veel stellen, ga, in in de vreugde van uw Heere”* (Vergelijk Matth. 25: 21).

Het opziensambt bevat echter zoveel in zoveel opzichten, dat wij het ons niet ontzeggen kunnen, daarover een bijzondere aanwijzing later toe te voegen¹¹.

Laten wij nu eerst bij de woorden van de apostel blijven staan, waarin hij van het opzien zegt: Het moet niet gedwongen geschieden. Dat wil zeggen, dat wij ons daarbij niet als door een wet van de werken moeten laten drijven. Waar ouderlingen zich door het moeten, door vrees voor de straf, door de angst anders niet trouw bevonden te worden, tot uitoefening van hun ambt laten drijven; waar ze zich laten drijven door de gedachte God en de Gemeente als het ware daardoor aan zich te verplichten, in dier voege, dat God hun dank, ja de eeuwige zaligheid zou verplicht zijn voor hun vermeende opofferingen, voor hun prijsgeve van gezondheid en rust, daar kunnen zij niet anders dan zich verhoovaardigen en tyrannen zijn bij God en Zijn Gemeente. Want zit in iemand de waan, dat hij dat alles voor God en de Gemeente doet, en zich menig plezier ontzegt, dat hij anders kon hebben, dan zullen God en de Gemeente wel voor hem moeten wijken, waar hij komt, en hem een zachte peluw gereed maken, opdat hij daar naderhand op kan neerliggen, en hem daarmee belonen, dat allen zeggen: Heilige vader, zegen mij! Daar kan het niet anders zijn, dan dat zo iemand de eerste wil zijn en dat hij zijn doen erkend wil weten; hij liegt dat hij daar niets voor wil nemen, tot hij een dikke rekening kan schrijven en hij wordt een bloedzuiger. Want het is niet anders: wat zich als door de wet laat drijven, is als een zodanige wet. Men zal niet

¹¹ Deze „bijzondere aanwijzing” komt in het begin van de vierde overdenking.

rusten, tot men alles aan zich onderworpen heeft, en wanneer men het geheel aan zich heeft onderworpen, dan laat men het omkomen. Men scheldt op zichzelf; men weet niets en doet niets goeds, zoals men beweert; het moet altijd beter gedaan zijn en men dringt God en mensen zijn dienst en zijn werken op en verdraagt geen afkeuring. Men wil alles doen en is blij als men niets hoeft te doen. Mensen, die van het opzienersambt of bisschop-zijn¹² een „moeten" maken, komen spoedig in de waan, dat zij meer zijn dan gewone bisschoppen, dat zij in Gods plaats staan! Zij eisen voor hun dienen de heerschappij, houden op te dienen, breiden hun heerschappij meer en meer uit en bedienen zich ten slotte van die heerschappij om God en de koning te vloeken en het lieve vaderland en hele families in bloed en tranen te dompelen. Zij moeten of heerschappij voeren, of, moeten ze te gronde gaan, ze trekken alles mee tegen de vlakke. Hun hulp en kracht staat in de naam van de duivel en in het bijgeloof van de zielen van de ongelovigen, die geen weerstand in zich hebben tegen de wil van de boze. Allen die gedwongen opzicht houden, schijnen weliswaar in het begin de gewilligste mensen. De hele wereld moet weten, wat ze bedoelen. Ze willen alles hervormen, alles bekeren, allerwege alles wat krom is recht maken. Daarbij moeten dan alle gelijkgezinden hulp bieden. Ze toveren de mensen luchtkastelen voor, die leeg staan en met volk gevuld moeten worden. En een tovenaarsdoet alles voor geld, geld is echter niet aanwezig, dus moet dan de beurs van anderen het ontgelden; men heiligt zich, men reinigt zich, men neemt een andere houding aan dan andere mensen hebben, en trekt andere kleren aan dan andere mensen dragen. Zo begint dan de bouw op het moeras van eigen verborgen lusten en strevingen, om door eigen werken bij God de afschuwelijke gruwelen goed te maken, en hij wordt geprezen, totdat hij eindelijk instort. Dan zeggen de mensen: het is niets geweest. Maar morgen drijft het „moeten" weer tot een soortgelijke nieuwe bouw.

Het blijft een opmerkenswaardige gebeurtenis in de geschiedenis van de mensheid, dat de Joden voor achttien eeuwen land en zee rondtrokken om een Jodengenoot te maken, dat zelfs hun zendelingen duivelen uitdreven en dat ze daarbij hun Koning en Heiland verwierpen en van Hem zeiden: Hij heeft de duivel. Dat is het gevolg van de drijfveer „ik moet"¹³.

Waar het een „moeten" is, is de drijfveer spoedig gebroken en het wiel komt tot stilstand. Men kan zich veel opleggen, veel doormaken en verdragen, maar er is geen geduld van Christus aanwezig, maar een zinloos handelen, of men laat sterven wat er sterft.

---

¹² De vertaling van 1857 heeft hier: ouderling-zijn en ouderlingen, ongetwijfeld om misverstand te voorkomen (Vert.).

¹³ Zie: Vragen en antwoorden tot opheldering en bevestiging van de Heidelbergse Catechismus door H.F. Kohlbrugge, 7^e druk, Amsterdam 1930 blz. 159/160:

Vraag: Wat zegt gij dan van iemand die denkt: Ik moet en zal dit of dat goed werk doen, want zo staat er geschreven?

Antwoord: Die wil God wat wijsmaken. Hij, die een goed werk doet, doet het niet opdat God en mensen er kennis van dragen zouden, maar hij doet het vanzelf, want de liefde dringt hem.

Vraag: Wat hebben wij over het algemeen omtrent het houden van de geboden Gods te bedenken?

Antwoord: Dat wij daartoe geheel onbekwaam zijn: dat zulks echter niet aan de geboden, maar aan ons ligt. De Wet is heilig, zij moet niet alleen naar de letter, maar naar de geest gehouden worden; wij daarentegen zijn vleselijk, verkocht onder de zonde. Dat moet bij ons vaststaan, dat wij volstrekt in overeenstemming met de Wet moeten zijn, en juist daarom hebben wij ons aan Christus, hebben wij ons aan Zijn genade vast te houden, en zo zullen wij door Zijn Geest, naar Zijn belofte, wandelen aan Zijn hand en naar Zijn raad, in een door Hem vervulde Wet, zo, dat wij daarbij zondaars blijven en alleen Zijn heiligmaking roemen.

Vergelijk Rom. 8: 3 en 4; Jerem. 31: 33, 34; Ezech. 36: 25-27; Hos. 14: 9; Ps. 32: 8; Petr. 1 : 2 ; 2 Petr. 1 : 4.

Daarentegen, waar het opzieners-ambt niet naar vlees, dat altijd alleen maar vijandschap tegen God is en daarom slechts tyranniseert (verdrukt), maar naar Geest wordt waargenomen, daar gebeurt het in het geloof en daar dringt slechts de liefde van Christus. Daar is echter eerst een tegenstribbelen, zoals bij Petrus in Joppe, of bij Mozes en Jeremia, toen God hen riep. Waar het gewillig gedaan wordt, lijkt het wel alsof er slechts onwil getoond wordt. Men voelt zich geslagen en bestraft door zulke apostolische woorden, want het is alles machteloosheid en onbekwaamheid wat aan de mens is, en hij schreeuwt een „Wee mij” uit en een „*Wie is hiertoe bekwaam ?*” (Vergelijk Jes. 6: 5; 2 Cor. 2: 16; 3: 5,6). Want het opzicht houden over de kudde is een voortdurend op zijn hoede zijn, een te velde liggen, een hoeden in de nacht, in koude en vorst, een nooit ophoudend ten strijde trekken. Het vlees en bloed van de kudde schikt zich moeilijk tot het eeuwige goed. Voortdurend moeten allerlei zonden en ergernissen met het Woord onderdrukt en allerlei stenen uit de weg geruimd worden. De duivel houdt niet op om de kudde heen te zwerven en loert er op daarin verwoesting aan te richten. De opzieners hebben goed en eer, lijf en leven, vrouw en kind er voor in te zetten, en zo hebben zij het ambt geregeld onder veel tranen, gebeden en verzuchtingen waar te nemen. Daar is dan dikwijls wrevel in het binnenste en men zou weg willen lopen, of zwijgen over de genade en zich de mond laten stoppen; men klaagt met de profeet: „*Ik dacht, ik arbeid tevergeefs en verdeed mijn kracht om niets en onnuttig*” (Vergelijk Jes. 49: 4). Die de wet „hier een weinig, daar een weinig” prediken en met de werken omgaan, die God niet geboden heeft, schijnen goede oogst te hebben. Daarentegen moet degene, die het Evangelie predikt, zich als aller voetveeg laten behandelen. Als een zondaar moet veroordeeld worden, die de enige weg wijst, om in waarheid van de zonde af te komen en dikwijls schijnt alle moeite van de zaaier, die het zaad en geen onkruid zaait, verloren te zijn.

Wie zou zich daar niet liever doof houden en geen kik meer van zich laten vernemen en zijn biezen pakken voor de mensen? Maar wat drijft dan aan, dat men het toch gewillig en helemaal niet gedwongen doet? Het wordt als een brandend vuur in de beenderen en daar is het moeten niet van de kant van de mens, maar van Gods kant, zodat het de ouderlingen gaat, zoals de Heere tot Petrus zei: „*wanneer gij oud zult worden zijn, zullen anderen u binden en brengen, waar gij niet heen wilt*” (Vergelijk Joh. 21: 18). Wat men wil doen, doet men niet, en wat men niet wil, moet men uitvoeren en daar terecht komen, waar men niet heen wou, en dingen uitspreken, waar men niet aan gedacht heeft, zodat het gehele lichaam, zodat hart en ziel, schijnbaar onder dwang en toch bereidwillig, zich bewegen overeenkomstig hetgeen de Heer van de Gemeente wil. Maar daarbij is het afgelopen met de roem van de ouderlingen en wordt alleen de Heere geëerd, zoals de apostel Paulus schrijft aan de Corinthiërs in het 9de hoofdstuk: „*Want indien ik het Evangelie, verkondig, het is mij geen roem; want de nood is mij opgelegd*” (Duitse vertaling: ik moet het doen). „*En wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig. Want indien ik het gaarne, dat is gewillig doe, zo heb ik loon, maar indien onwillig (Duits: ongaarne), de uitdeling (het ambt) is mij toch toevertrouwd (opgedragen)*”. En: „*Want daar ik van allen vrij was, heb ik mijzelf allen dienstbaar gemaakt, opdat ik er meer (Duits: velen hunner) zou winnen. Allen ben ik alles geworden, opdat ik immers enigen behouden zou. En dit alles doe ik terwille van het Evangelie, opdat ik het mede deelachtig zou worden*” (vs. 16, 19, 22, 23). Wat betekent dat: het Evangelie deelachtig worden? Zelf arm, ellendig, naakt, blind, melaats, hard ziek zijn, met duivel en wereld, nood en dood worstelen en daarbij aan anderen de blijde boodschap van genade brengen, daarbij, olie gieten in brandende wonden, daarbij troosten met die troost, waarmee men zelf getroost is, daarbij het geneesmiddel brengen aan de doodzieken, daarbij vertellen bij

de ellendigen uit eigen ondervinding, hoe heerlijk de Heere de ellendigen helpt¹⁴ Kan men daarmee bezig zijn, zonder dag op dag mede deelachtig te worden aan de kracht van de levensversterking, die het medegedeelde Evangelie vol geur verspreidt? Er is toch wel geen Mephiboseth, die gedwongen aan de tafel van de koning aanschikt. Waar het opziensambt niet vrijwillig, maar uit dwang wordt waargenomen, daar is een andere drijfveer overheersend, waarvan al de Schriften en de gehele Kerkgeschiedenis getuigenis afleggen: de gierigheid of de geldzucht. Gelijk de profeet klaagt: „*Haar hoofden richten om geschenken en haar priesters leren om loon en hare profeten waarzeggen om geld; toch steunen zij op de HEERE, zeggende: Is de HEERE niet in het midden van ons?*” (Micha 3: 11). Zo wordt later van de strengste secte van de godsdienst van de Joden, de Farizeërs, gezegd: „*ze waren gierig*” (Vergelijk Luc. 16: 14; Matth. 23: 14). Het regeren van de gierigaard brengt echter enkel schade (Jes. 32: 7 volgens het Duits) en de apostel Paulus verlangt van een opziener, dat hij niet gierig moet zijn (1 Tim. 3: 3). Gelijk de Heilige Geest het overal betuigt, dat gierige ouderlingen tot niets deugen, evenzo moeten wij er ook goed acht op slaan, dat Hij juist aan die apostel, wiens autoriteit (gezag) zo uitdrukkelijk voorgewend wordt, de woorden heeft ingegeven, die nu in onze tekst volgen: „*noch om vuil gewin, maar met een volvaardig gemoed*”.

Het is een verkeerde herder, die het gedwongen doet en aan de Heere God iets wil opdringen van een dienst, die God aldus van zijn handen niet verlangt. Het is een verkeerde herder, die gewilligheid huichelt en toch een moedeloos hart heeft, zodat hij zijn hand terugtrekt, zodra hij merkt, dat daarbij het zichtbaar welslagen gevaar loopt. Daarbij veracht hij het gebod van de Heere: „*Wie is de man die vreesachtig en week van hart is? Die ga heen en kere weder naar zijn huis, opdat het hart van zijn broeders niet smelt gelijk zijn hart*” (Deut. 20: 8). Het is een verkeerde herder, die terwille van de machthebbers en omdat die hem aandrijven, het opzicht over de kudde op zich neemt; zo'n herder zal nooit stand houden, waar de wolf zich vertoont, zo'n herder wordt veeleer zelf tot een wolf, tot één, die de schapen hoedt terwille van de wol en de melk, en die aldus daarin zijn gewin zoekt, dat hij de Gemeente voorgaat, alleen om zijn buik te weiden. Dat is echt een zonde, die door de Heere gestraft wordt, zoals wij dat lezen bij de profeten en apostelen.

Zo spreekt de Heere tot zulke ouderlingen of opziensambten: „*Zullen niet de herders de schapen weiden? Gij eet het vette en bekleedt u met de wol, gij slacht het gemeste, maar de schapen weidt gij niet*” (Ezech. 34: 2, 3). „*Wee u die kussens naait voor alle oksels der armen en hoofddeksels maakt voor het hoofd van alle statuur, om de zielen te jagen. Zult gij de zielen van Mijn volk jagen en zult gij uw zielen in het leven behouden? En zult gij Mij ontheiligen bij Mijn volk voor handvollen gerst en voor stukken brood, om zielen te doden, die niet zouden sterven, en om zielen in het leven te behouden, die niet zouden leven, door uw liegen tot Mijn volk dat de leugen hoort?*” (Ezech. 13: 18, 19). „*De verbintenis van haar profeten is in het midden van haar als een brullende leeuw die roof rooft; zij eten de zielen op, de schat en het kostelijke* (Duits: geld en goed) *nemen zij weg*” (Ezech. 22: 25). Ja, het zijn herders, die niet kunnen verstaan; zij allen keren zich naar hun weg, elk naar zijn gewin, (elk) uit zijn einde. Komt herwaarts, (zeggen zij), ik zal wijn halen, en wij zullen sterke drank zuipen; en de dag van morgen zal zijn als deze, ja, groter, veel treffelijker. (Jes. 56: 11, 12).

„*Wee u*”, heet het in het Evangelie, „*gij geveinsden, want gij eet de huizen der weduwen op, en dat onder de schijn van lang te bidden; daarom zult gij te zwaarder*

¹⁴ Vergel. H.F. Kohlbrugge, Leerrede over Ps. 149: 4b in Twaalf twaalfallen, Deel I, Amsterdam 1910, blz. 428. Eveneens in: Vijfentwintig Leerredenen, Amsterdam, 1935.

oordeel ontvangen". „Wee u, gij geveinsden! want gij vertient de munt en de dil en de komijn, en gij laat na het zwaarste der Wet, namelijk het oordeel en de barmhartigheid en het geloof" (Matth. 23: 14 en 23).

„Wijk af van zulke (mensen)", schrijft de apostel Paulus aan Timotheus, „die menen, dat de godzaligheid een gewin is. Doch de godzaligheid is een groot gewin met vergenoeging. Want wij hebben niets in de wereld gebracht: het is openbaar, dat wij ook niet kunnen iets daaruit dragen". „Geldgierigheid, d.i. liefde tot geld, is een wortel van alle kwaad. Maar als wij voedsel en deksel hebben, zullen wij daarmee vergenoegd zijn" (1 Tim. 6: 5-7, 10, 8).

Zoals de Farizeés gierig waren, evenzo allen, die het als uit de werken van de Wet zoeken, hoe ze voor God rechtvaardig worden; zij zijn en blijven gierig. En dit is de vloek van de hebzucht, dat men zich desondanks vroom acht en liever de Naam van de Heere laat lasteren en de zielen verderven, dan dat men een cent zou laten verloren gaan; het vuil gewin is er, maar men laat zich daarover door de Geest niet bestraffen, maar wil een milddadig en barmhartig man heten. Daar ligt het dan ook aan, dat duizenden opzieners deze apostolische woorden gelezen en uitgelegd hebben zonder de toepassing op zichzelf te maken. Daaruit valt het te verklaren, hoe er een stad in de wereld kan bestaan, waar men van oudsher koophandel heeft gedreven met de zielen der mensen, en het gras was niet voor de schapen, doch werd afgemaaid tot staatsie en pracht van diegenen, die meer wilden zijn dan zulke bisschoppen, zoals de Heilige Geest hen in de Gemeente aanstelt¹⁵.

Het is dus geen wonder, dat er van oudsher zovelen geweest zijn, die opzieners werden om daaraan een gewin, een winstgevend zaakje te hebben; zulken kunnen hun geschiedenis lezen in het boek der Richteren, hoofdstuk 17 en 18. Voor hen is geen uitlegging nodig van datgene, wat de vijf Daniëten zeiden tot de Leviet van Micha: „Zwijg, leg uw hand op uw mond en ga met ons en wees ons tot een vader en tot een priester. Is het beter, dat gij een priester zijt voor het huis van één man, of dat gij priester zijt voor een stam en een geslacht in Israël? Toen werd het hart van de priester vrolijk" (Hfdst. 18: 19, 20). En toch zou ook deze priester, die er vandoor ging met de zeshonderd Daniëten en ter zelfder tijd een dief werd, bij anderen de zogenaamde Simonie¹⁶ gestraft willen hebben! Dat men veel kan gezien en mee beleefd kan hebben van Gods wonderen, daarvan ook veel aan anderen kan hebben te vertellen, ja de helper van een profeet en als 't ware de rechterhand kan zijn in het opzicht-hebben over de kudde, en dat men zich toch door begeerte naar vuil gewin kan laten meeslepen, zien wij aan het voorbeeld van Gehazi. (2 Kon. 5 : 21-27.) Wij willen hier niet overwegen het vreselijke lot en de verblindende van de profeet Bileam, die toch meetrok, toen Balak voortreffelijker gezanten en nog kostbaarder geschenken aan zijn voeten neerlegde, en die in het Nieuwe Testament driemaal als waarschuwingbord wordt opgesteld (2 Petrus 2: 15; Judas vs. 11; Openb. 2: 14); we willen ook niet gewagen van de voorbeelden, die ons in Judas Iskarioth en Simon de tovenaars ter waarschuwing worden voorgehouden. De mens, overgelaten aan zichzelf, kan als opziener de schapen niet zoeken, want hij heeft hen niet gekocht, maar alleen

¹⁵ Over deze stad klaagde een Karmeliter monnik in het jaar 1494:

venalia nobis

Templa, sacerdotes, altaria, sacra coronae,

Ignis, thura, preces, caelum est venale, Deusque.

(Te koop zijn er voor ons : tempels, priesters, altaren, heiligheden, kransen, vuur, wierook, gebeden, de hemel is er te koop, ja God is er te koop). Zie: Hugo Grotius Papizans acutore Jacobo Laurentio, ed. H.F. Kohlbrugge, Amsterdam 1830, pag. 168 (Vert.).

¹⁶ Simonie is: geestelijke zaken voor geld willen verhandelen, zoals Simon de tovenaars, Hand. 8: 18-24 (Vert.).

de wol en de melk, en hij neemt het zo precies niet, als hij maar voor zichzelf een vettere weide kan verkrijgen. Hij neemt het zo precies niet, als hij de schapen vilt om met een gedeelte van hun wol en met hun bloed afgodsbeelden te versieren, of van de botten van de schapen een kerktoren te bouwen; hij denkt: de schapen sterven en de toren blijft in eeuwigheid. Hij neemt het zo precies niet, wanneer hij gouden kerken bouwt, of op de drempel schapen van honger zijn omgekomen. Hij neemt het zo precies niet, dat hij zich van datgene, wat hij van de schapen heeft, in overvloed baadt, en aan de schapen te eten geeft, waarvan hun de mond en de tong opzwellt, zoals de Heere spreekt bij de profeet (Ezech. 34: 18): *„Is het u te weinig, dat gij de goede weide afweidt, zult gij nog het overige van uw weiden met uw voeten vertreden? En zult gij de bezonken wateren drinken, en de overgelatene met uw voeten vermodderen?”*

Slechts in het geloof geschiedt het, dat men niets zoekt, dan dat het de enkele Gemeenten goed gaat naar ziel en lichaam, en het loon van zijn arbeid overlaat aan de Opperherder. Hij, die gezegd heeft: *„Gij zult de dorsende os niet muilbanden”*, en: *„De arbeider is zijn loon waardig”*, zal wel koninklijk, en wanneer men het het minst verwacht, voor de trouwe opzieners van zijn kudde zorg dragen (1 Cor. 9: 9; Luc. 10: 7).

En zo zullen dan ouderlingen slechts in geloof uit de grond van hun hart het opzicht houden over de kudde Gods. Uit de grond des harten¹⁷ dat is: ze rijden niet met een wagen in de weide, om de schapen het gras onder de tanden weg te maaien, ten einde de eigen wagen te vullen, maar ze dragen zorg, dat slechts de schapen goede weide vinden. Zij komen niet met een lege beurs om deze door de Gemeenten gevuld te krijgen; hun schat is de Heere, en hun goed ligt in Zijn Woord. Zij komen echter met een vol hart, leggen zich met alle vlijt slechts daar op toe en zijn nergens anders op uit, dan dat het de schapen goed gaat. Zij hebben een vaderlijk en moederlijk hart voor de schapen, die allen als het ware hun kinderen zijn. Er is de liefde van de moeder aanwezig, die hoewel arm, veel eerder zeven kinderen van dekens voorziet, dan dat één van haar kinderen het haar zou kunnen doen.

Dat is echter een liefde, die in de afgrond is geboren en omhoog gekomen is uit de diepte van eigen verlorenheid. Zulke liefde zal zich als een meesteres vertonen tegen hen, die de Gemeente te na willen komen. Voor de kinderen is zij moeder. Zij is voor hen als een kloek om onder haar vleugels te bergen allen, die God haar gegeven heeft, gelijk de apostel Paulus getuigt: *„Ik zoek niet het uwe, maar u; want de kinderen moeten niet schatten vergaderen voor de ouders, maar de ouders voor de kinderen”* (2 Cor. 12: 14).

Zo is dan de heerszucht verre van haar, waarvan de apostel thans smeekt, dat de ouderlingen zich deze niet zouden laten ten laste komen, terwijl hij schrijft: noch als heerschappij voerende over het erfdeel des Heeren.

---

¹⁷ Statenvertaling: met een volvaardig gemoed. Nieuwe Vert.: uit bereidwilligheid (Vert.).

DERDE OVERDENKING

Tegen de heerszucht

Noch als heerschappij voerende over het erfdeel des Heeren. 1 Petrus 5: 3.

Heerschappij voeren betekent hier: zich in het beheer rechten aanmatigen, die bijvoorbeeld alleen aan de eigenaar toekomen. Zich gedragen alsof men zelf de eigenaar was, maar dan in de strenge en onderdrukkende zin van het woord; over iets beschikken naar eigen willekeur en believen, van de toevertrouwde macht misbruik maken, zodat men de huisgenoten in het algemeen en elk persoonlijk het hun toekomende recht onthoudt of toedeelt, al naar dat ze zich naar onze grillen voegen; van de geestelijke en lichamelijke behoeften van de ondergeschikten voor zichzelf voordeel trekken en de ondergeschikten daarom tiranniseren. Wat de apostel hier met het Griekse woord te kennen wil geven, dat Luther met „volk”¹⁸ heeft weergegeven, is niet zo gemakkelijk vast te stellen. In zijn uitlegging van deze brief vertaalt Luther het met „erfdeel”. Zo hebben het ook de Engelse en Nederduitse en andere vertalingen. Het Griekse woord luidt: Cleroi, dat is loten, de Vulgata (de Latijnse vertaling) heeft Cleri¹⁹. De uitdrukking is zinnebeeldig; loten zijn of de door God verordende middelen, waardoor aan het volk werd toegedeeld, wat God voor het volk bestemde, of het zijn de kleine Gemeenten zelf, die aan de verschillende ouderlingen als het ware door het lot waren toegedeeld om er het opzicht over te voeren, zoals volgens 1 Kronieken 24 en 25 de oversten in het heiligdom en de zangers door het lot hun orde kregen toegewezen. Het eerste is wel het eenvoudigste. De hoofden van het volk hadden onder andere ten tijde van Jozua, de zoon van Nun, de loten, dat zijn tafeltjes, waarop de gelijke aandelen in het erfgoed voor de enkele erfgenamen waren beschreven. Deze tafeltjes moesten in een bus worden geworpen; ze werden daarop door elkaar geschud en voor de erfgenamen één voor één getrokken. Nadat de loten getrokken waren, werd aan de erfgenamen stuk voor stuk hun aandeel toegewezen, en moest hun derhalve ook toegedeeld worden, dat ze in hun erfbezitting kwamen. Het volk van God is de rechtmatige erfgenaam van alle goederen van het heil, die Christus de Erfgenaam voor hen als Zijn mede-erfgenamen heeft verworven. Van deze goederen van het heil moet aan de enkeling onder het volk van God toegepast worden, wat de Heere voor hem heeft bestemd. De verdeling van het erfdeel blijft aan de ouderlingen, aan de voorgangers overgelaten. De loten zijn de prediking van het geloof, de bediening van de heilige sacramenten en de handhaving van de tucht. Gaan de ouderlingen daarmee nu naar eigen believen te werk, zo dat zij willen, als ze willen, en niet willen, als ze niet willen en zo dat ze voorgeven, dat ze leren en regeren naar Gods Woord, terwijl ze toch de van de vaders naar Gods Woord ontvangen heilswaarheden en heilsgoederen aan de Gemeenten haar willekeur onthouden, ja hen daarvan beroven, — zo heersen zij over de loten, in plaats dat zij Gods mede-arbeiders zijn om ieder erfgenaam aan zijn erfbezitting te helpen. Dat is de bedoeling van de woorden. Van de Antichrist echter is geprofeteerd, Daniël 11: 37: „Op de goden zijner vaders zal hij geen acht geven, noch op de begeerte der vrouwen” (Duits:

¹⁸ Luther heeft: Niet als die over het volk heersen (Vert.).

¹⁹ De Syrische vertaling heeft: “de kudde”; de Arabische daarentegen: constituti in dignitatibus Sacerdotii, gesteld in de waardigheden van het priesterambt (Vert.); in de Septuaginta komt het woord voor als: vicissitudines rerum, lotsverwisselingen der zaken (Vert.), Ps. 30: 14; als limites, gebied, grenzen (Vert.), Gen. 49: 14; als: possessio, bezitting, Psalm 67: 14; Deut. 10: 9; Hos. 5: 7; eindelijk als Sortes, loten (Vert.), o.a. Joz. 14: 2.

vrouwenliefde); „*hij zal ook op geen god acht geven, maar hij zal zich boven alles groot maken. En hij zal in hun plaats de god Mauzzim eren*”; dat is, een god van zijn fantasie. Mauzzim betekent vestingen. De Antichrist heeft alleen maar vestingen, dat is een leer, die hij door allerlei versterkingen van uiterlijke heerschappij en macht in stand houdt. Hij houdt zich met zijn god achter vestingen. Wordt hij aangetast, dan heeft hij altijd een gat, om er zich in te verstoppen, of een onderaardse weg, om weer in een andere vesting te komen. Hij draagt een dubbel zwaard. Willen de aardse machten hem niet helpen, dan slaat hij alles met de ban en onthoudt aan zijn eigen volk het hemelrijk, zoals hij zegt: de sacramenten en de absolutie (vergeving van de zonden), om de volkeren in opstand te brengen tegen de aardse machten, die hem niet ter wille willen zijn. Helpen ze hem, dan geeft hij aan de ene macht het zwaard in de hand tegen een hem niet geheel toegenegen macht, en hij laat, waar hij slechts kan, alles afmaken, wat zijn god niet wil eren. Zijn god steunt en fundeert hij altoos in bloed en tranen, met list, leugen en bedrog, met passieve (lijdelijke) tegenstand, zo lang hij daarmee maar wint, en gaat het niet anders, dan houdt hij hem overeind met gif en dolken, met vuur en zwaard, met militaire macht maar ook zo kan zijn god niet rechtop blijven staan, want hij is dronken van het vele bloed van de heiligen en van de wijn van de toorn van de Almachtige. Zo zijn er van oudsher vele antichristen geweest en zijn er vele, zoals Johannes getuigt: „*Zo zijn ook nu vele antichristen geworden*” (1 Joh. 2: 18). Ze zijn evenwel zo verblind, dat ze geloven, dat ze in Christus plaats stonden en zorgden voor het welzijn van de Kerk, ofschoon al hun doen in duidelijke tegenspraak is met het Woord des Heeren. „*Wee hem, die hen deswege bestraft in de poort*”. Ze zijn slechts consequent in hun haat tegen hem, die hen en hun instellingen niet liefheeft en prijst, dwingen hem met maatregelen van geweld, binden hem handen en voeten, doorboren hem de tong, vernietigen hem of drijven hem in de woestijn (Vergelijk Jes. 29: 21).

We moeten echter niet menen, dat de ouderlingen aan wie Petrus schreef, helemaal vrij zijn geweest van aanmatiging van heerschappij. In dat geval zou Petrus dit niet aan hen hebben geschreven. Zij zijn evenwel door deze woorden, wanneer zij zich daaronder geschikt hebben, daarvan afgebracht. Wat kan de mens, die nu eenmaal meent als God te zijn geworden, anders dan zich heerschappij aanmatigen over de hoogste belangen van anderen, wanneer hij zich niet bevindt onder de heerschappij van de genade. Waar men niet de genade alleen, waar men niet de Heiligen Geest laat regeren en heersen, en slechts getrouw het Woord van het geloof predikt, daar kan het immers niet anders zijn dan zoals de profeet Jeremia beschrijft: „*Een schrikkelijke en afschuwelijke zaak geschiedt er in het land: de profeten profeteren valselijk en de priesters heersen door hun handen*” (Duits: in hun ambt). En wil het volk het nu anders? Neen. „*Mijn volk*”, heet het, „*heeft het gaarne alzo*” (zie: Jeremia 5: 30, 31). „*Ik heb aan de Gemeente geschreven*”, betuigt Johannes, (3de Brief) „*maar Diotrefes, die onder hen zoekt de eerste te zijn, neemt ons niet aan, met boze woorden snaterende tegen ons; en hiermede niet vergenoegd zijnde, zo ontvangt hij zelf de broeders niet en verhindert degenen, die het willen doen en werpt ze uit de Gemeente*”. Daarom heet het ook bij Jacobus: „*Zijt niet vele meesters, mijn broeders, wetende dat wij te meerder oordeel zullen ontvangen*” (Jac. 3: 1). Wie slechts enige kennis van de genade en van Gods wegen heeft, wie slechts enige acht slaat op de uitgangen van zijn eigen hart, wie verder slechts ogen heeft om ook te zien, wat rondom hem voorvalt, zal het met diepe wroeging en zelfverootmoediging berouwen, dat ook hem zo makkelijk. de lust bekruipt met datgene, wat hem is gegeven, over anderen te willen heersen, in plaats van anderen te dienen, en de weerbarstigen door ten dienste staande machtsmiddelen, in plaats van door ernstige liefde, toegevendheid,

geduld en zachtmoedigheid te overwinnen. Ach, nauwelijks meent de arme mens iets te zijn geworden, of de duivel richt in zijn hart de heilige stoel op. Die hem vleien, moeten lieve kinderen van God en gehoorzame zonen heten, die hem evenwel met rechtvaardige bestraffing in het vaarwater komen, of van een andere mening zijn, moeten vervloekt zijn, niets weten en niets hebben. En die hem iets van ongerechtigheid, ware of vermeende, in de weg leggen, verdrijft hij met geweld. Dat is altijd de eigendunk der Farizeërs: „*Waarom hebt gij Hem niet gebracht? Zijt ook gijlieden verleid? Heeft iemand uit de oversten in Hem geloofd, of uit de Farizeërs? Maar deze schare, die de wet niet kent, is vervloekt*” (Job. 7: 43-49). Het is de mens, zonder genade, onmogelijk, God alleen te laten regeren, hij meent het zelf te moeten doen. Hij kan het geheim van de macht niet verstaan noch geloven, die in Gods Raadsbesluit ter zaligheid ligt: „*De meerdere zal de mindere dienen*” (Verg. Gen. 25: 23 met Rom. 9: 11 en 12). De Heere heeft in Zijn trouwe en trouwste jongeren die verkeerdheid om te willen heersen, gevonden. Daarom echter gaf Hij ons het voorbeeld van de voetwassing (Joh. 13); daarom sprak Hij: „*Gij weet, dat de oversten der volkeren heerschappij voeren over hen en de groten gebruiken macht over hen. Doch also zal het onder u niet zijn; maar zo wie onder u zal willen groot worden, die zij uw dienaar. En zo wie onder u zal willen de eerste zijn, die zij uw dienstknecht. Gelijk de Zoon des mensen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen*” (Matth. 20: 25-28).

Ouderlingen, die aan zulke woorden ongehoorzaam zijn, zullen hun eigen begrippen, leer en inrichtingen hoger achten dan Gods Woord; wat gepredikt wordt, is hun onverschillig, als maar mensengebod, mensenleer en menseninzetting in acht genomen wordt. Zij zullen het ook nooit kunnen nalaten, zich van alle hun ten dienste staande maatregelen van geweld te bedienen, om hun zaak in stand te houden. Men zou geloven, dat het de mensen, die hun heerschappij in de Kerk met het gezag van Petrus stutten, in hun geweten moest treffen, dat de hoge apostel, die voor een zuil gehouden werd, zich helemaal geen opperheerschappij over de ouderlingen van de Gemeenten toeschrijft, daar hij zich immers slechts hun mede-ouderling noemt. Weliswaar zoekt men zich daarmee te helpen, dat men zich op de gebeurtenis bij de Zee van Tiberias beroept, waar de Heere tot Petrus driemaal zeide: „*Weid Mijn schapen!*” waarbij men toch van de apostel Paulus moest leren, dat de Heere daarmee de verloren schapen van het huis Israëls bedoelt. Want aldus schrijft hij aan de Galaten (hfdst. 2: 7): „*aan Petrus is het Evangelie aan de besnijdenis, d.i. aan de Joden toevertrouwd*”. Op die manier toevertrouwd, als hij op een andere plaats betuigt (1 Cor. 3: 22) „*hetzij Paulus, hetzij Cephass (Petrus) zij zijn alle van u*”. Evenzo zou het hen in het geweten moeten treffen, dat Petrus hier, waar hij vermaant van de heerszucht af te zien, geen paus en geen hiërarchie (priesterheerschappij) laat bestaan. Dat heeft ook die scherpziende Jezuiet Harduinus wel gevoeld, waar hij juist deze plaats van Petrus uitlegt en om zijn menselijk kerkelijke leer te dekken, zich niet anders weet te behelpen, dan dat hij zegt: „*toen heeft de apostel de kerkelijke hiërarchie nog niet ingevoerd, die de Heere hem had opgedragen*”. Daaruit zou echter niets anders volgen dan: of de vermaning „*noch als heerschappij voerende over het erfdeel des Heeren*” is geen deel van het eeuwig geldige en eeuwig blijvende Woord van God, of de aan de apostel zogenaamd opgedragen hiërarchie staat met het ondubbelzinnige apostolische Woord, dat als eeuwig verplichtende leer moet gelden, in duidelijke en directe tegenspraak. Dit echter is de hiërarchie, die de Heere in werkelijkheid aan Zijn apostelen heeft opgedragen: „*Indien dan Ik, de Heer en Meester, uw voeten gewassen heb, zo zijt gij ook schuldig elkanders voeten te wassen*” (Joh. 13: 14). En: „*Dit is Mijn gebod, dat gij elkander liefhebt, gelijkterwijs Ik u*

liefgehad heb. Niemand heeft meerder liefde dan deze, dat iemand zijn leven zet voor zijn vrienden” (Joh. 15: 12, 13). En nog eens spreekt de Heere tot Zijn jongeren: „*Gij zult niet meesters genoemd worden; want één is uw Meester, namelijk Christus. Maar de meeste van u zal uw dienaar zijn*” (Matth. 23: 10, 11). Naar waarheid schrijft evenwel Luther: „Daar heeft nu de heilige Petrus met één woord omvergestoten en veroordeeld alle regering, die de paus nu uitoefent, en maakt duidelijk de gevolgtrekking, dat ze geen macht hebben een woord te gebieden”. Wat Luther hier echter schrijft, geldt tegen allen, die anders willen regeren, dan met het Woord en met de tucht van het Woord.

Welgelukzalig de ouderlingen, uit wier gedrag het algemeen bekend is, dat ze geen heerschappij voeren (Duits: geen heren zijn) over het geloof van hun Gemeente, maar medewerkers van hun blijdschap²⁰, en die de moed hebben tot de Gemeente te zeggen: Alles is van u wij zijn ook van u; en die aan de huisgenoten geven, wat hun toekomt volgens het bevel van God de Allerhoogste. Dat zijn ouderlingen; die het bij ervaring hebben geleerd, dat zij zichzelf niet kunnen regeren, maar dagelijks door de genade moeten geregeerd worden. Zulke ouderlingen prediken niet uit gierigheid, of om eigen onreinheid te bedekken, maar zij onderwerpen zichzelf allereerst aan het Woord. Het voornaamste, dat hun ter harte gaat, is, dat zij zelf met dit Woord zich in het verborgene en in het openbaar in overeenstemming bevinden. Waar niet het vrijgemaakt-zijn van zonde en wet in Christus Jezus is, daar is heerszucht. Waar echter de vrijheid is, daar laat men anderen hun vrijheid. En als uit God vóór God predikt men in Christus Jezus. Daar wordt aan allen het Woord voorgehouden om allen vrij te maken; wordt evenwel aan het Woord geen gehoor gegeven, dan grijpt men niet naar dwangmaatregelen, want men heeft een vrij geweten, waar men de gehele Raad Gods verkondigd heeft. God is aldaar voor de gewetens van allen gerechtvaardigd. Men geeft zulk een ongehoorzaamheid over aan het oordelende Woord, dat macht genoeg heeft te bekeren of zijn dreiging te laten komen, en dat zich wel als zodanig tegen weerbarstigen bewijzen zal. De apostel Paulus heeft van een ketters mens gezegd: „*Verwerp hem, na de eerste en tweede vermaning*” (Vergelijk Tit. 3: 10); hij heeft niet gezegd: *Werp hem in de gevangenis, of breng hem ter dood*. En: „*Ons is macht gegeven tot stichting (opbouw) en niet tot nederwerping*” (Vergelijk 2 Cor. 10: 8; 13: 10), betuigt dezelfde apostel. En: „*De wapens van onze krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God*” (2 Cor. 10: 4). Dat was echter Jozefs kunst om te heersen in Christus Jezus, dat hij aan zijn broers, die hem toch in de kuil geworpen en naar Egypte verkocht hadden, door de gunst van Faraó het beste van Egypteland verschaft, zodat zij overvloed van weiden hadden.

Degenen nu, die de kudde van God weiden in het geloof, de kudde van God, een op zichzelf hulpeloze en aan gras behoefte hebbende troep, niet gewapend tegen de verscheurende dieren, niet wijs geworden tegen dwaling, zij ondervinden wel, dat de kudde naar hun stem hoort, en dat, terwijl zij voor Gods kudde zorg dragen, de Heere voor hen zorg draagt, zodat ze dag op dag de gehele inhoud van de drieëntwintigste psalm beleven.

Die zichzelf weiden, trekken zelf met lege handen af en maken zich vet tegen de dag der slachting en van het gericht van de toorn van het Lam. De schapen zelf zullen hen onder de voet lopen.

Degenen, die een goed opzicht houden, zullen ervaren, hoe ze met alles, wat ze hebben, onder goed opzicht van Gods heilige engelen staan.

Degenen, die geen opzicht houden, moeten op hun beurt door de hemel

---

²⁰ Vergel. 2 Cor. 1: 24.

veronachtzaamd worden. Die het aangezicht van hun schapen niet kennen, hun aangezicht zal God ook niet kennen in het gericht.

Die het gedwongen doen, hebben hun loon te pakken; zij moeten er mee tevreden zijn, dat zij zichzelf dit hebben opgedrongen. Omdat zij geen acht hebben geslagen op het woord des Heeren: „*Ik heb die profeten niet gezonden, nochtans hebben zij gelopen; Ik heb tot hen niet gesproken, nochtans hebben zij geprofeteerd*” (Jerem. 23: 21), zal het tot hen klinken: „*Wie had het u bevolen, Ik heb u niet gezonden*”, op die dag, waarop God het verborgene zal oordelen.

Die het gewillig doen, die dus niet zichzelf, maar wat de kudde behoeft, gezocht hebben, zullen het met hun daden bewijzen, waar zich een wolf of een beer vertoont om de schapen te verscheuren, dat zij hun leven laten voor de schapen. Zo zal het blijken, dat zij geen huurlingen geweest zijn, op die dag, waarop de heerlijkheden geopenbaard worden, die na het lijden van Christus komen.

Diegenen, die zich tot het heilige ambt begeven en dat waarnemen terwille van het geld om de zielen te verstrikken en zich van hun lichtgelovigheid te bedienen, om zilver en kleren te nemen, olijfgaarden, wijnbergen, schapen, runderen, knechten en maagden, moeten zich er mee tevreden stellen, dat de melaatsheid van Naäman hun en hun zaad aanhangt tot in eeuwigheid (2 Kon. 5), of dat ze het loon van Bileam verwerven (2 Petrus 2), of dat het hun vergaat, zoals geschreven staat: „*Zij prediken, dat het goed moet gaan, als men hun te eten geeft; als men hun echter niets in de mond stopt, dan prediken zij, dat er oorlog moet komen. Daarom zal uw gezicht tot nacht en uw waarzegging tot duisternis worden*” (Micha 3: 5, 6, volgens de Duitse vertaling).

Die het ambt vanuit de grond van het hart waarnemen en zich de zinspreuk hebben gekozen: „*Gij hebt het om niet ontvangen, geeft het om niet*”, die het niet alleen gezongen, maar ook gedaan hebben, wat gezongen wordt:

*Al rooft g' ons al ons goed,
vrouw, kind en eer en bloed,
ontneem 't ons alles vrij!
Gij wint er toch niets bij.*

Of:

*Nu, moet ik er aan
en van de baan,
wereld, wat g' ook wilt,
God is toch mijn Schild;*

zij hebben niet terwille van de inbeeldingen van hun eigen hart, maar omwille van de kudde, opdat Gods waarheid bij haar zou blijven, het leven en alles op het spel gezet. Zij zullen steeds vrolijk op de vraag van de Heere: „*Heeft u ooit iets ontbroken?*” kunnen antwoorden: Neen, Heer, nooit. Zij zullen uit eigen ervaring de zoetheid van de woorden begrijpen, die de eens zo bitter vervolgde David in zijn ouderdom uitsprak: „*Ziedaar, ik heb in mijn verdrukking voor het Huis des HEEREN bereid honderdduizend talenten goud*” (1 Kron. 22: 14).

Degenen tenslotte, die naar eigen goeddunken beschikt hebben over hetgeen zij aan de kudde van Godswegen moesten toedelen, mogen weten, dat zij, volgens de uitspraak van de Heere, daarvoor, dat zij de knechten en maagden van de Heere geslagen hebben en hen bedroefd hebben, wier zielen niet bedroefd moesten zijn, maar aan wie

hulp en beschutting moest verleend zijn, met dubbele slagen zullen worden geslagen. Degenen echter, die het Woord zuiver prediken en het Woord laten regeren, en zonder aanzien des persoons de tucht van het Woord, niet van de vleselijke arm, handhaven, die dus zachtmoedig van geest zijn om allen te bekeren en daartoe allen alles worden, die zullen wel ervaren, dat zij heersen met het Woord, en tot hun vreugde beleven, dat velen, zeer velen onder de rechtmatige scepter van dit Woord met hen heersen en in Christus Jezus over alle hinderpalen, opgeworpen van de kant van de heerszucht van vlees en bloed, van de wereld en van de hel, zegevieren.

Maar welgelukzalig zijn de gemeenteleden, die hun trouwe herders in ere houden en dusdanig verootmoedigd zijn, dat zij het van zichzelf erkennen, hoe ze slechts geneigd zijn op de dwaalweg te gaan, en daarom de goede weide niet veronachtzamen! Welgelukzalig degenen, die van zichzelf bekennen, dat ze zonder opzicht van trouwe herders en wanneer ze wilden beginnen zichzelf te weiden, in de strik van de duivel, in de kaken van de wolven zouden vallen! Allen, die zich aan het door God toevertrouwde opzicht onttrekken, laten zich onder dienstbaarheid van opzieners brengen, die op eigen houtje komen aanlopen, en zij moeten de kwade gevolgen daarvan dragen, want ze worden sedertdien geregeerd door hun eigen lusten en de lusten dergenen, die bij het pochen van geestelijk wezen zonder de Heilige Geest zijn. Welgelukzalig degenen, die zelf geen aanleiding geven, dat ze door huurlingen, die niet anders dan gedwongen kunnen handelen, geleid worden. Die zichzelf predikers opwerpen al naar dat hun de oren jeuken, die zullen ook predikers vinden, die weldra de Gemeente prijsgeven, als men hun iets aanbiedt, dat meer oplevert. En wie het woord veracht: *„Die onderwezen wordt in het Woord, dele mede van alle goederen aan dengene, die hem onderwijst. Dwaalt niet, God laat Zich niet bespotten. Want zo wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien”* (Gal. 6: 6, 7); wie zelf zo gierig is, dat hij hoogstens dat betalen zal voor de instandhouding van het ambt, wat de gierigheid daarvoor heeft bestemd, en meent, dat hij de hele wereld voor zichzelf moet hebben en zich de hemel voor een met moeite afgestane stuiver of een afgevijld goudstuk kan openen, die moet op de straf rekenen door zulken te worden geregeerd, die een vagevuur verzinnen en die hem zijn ziel niet uit dit vagevuur halen, tenzij dan voor de prijs, die ze hem voorschrijven. Alzo wordt gierigheid met gierigheid gestraft. En het goud is wel aanwezig, maar nergens daar, waar men het voor zichzelf wil hebben, want de duivel zit erop en houdt het vast, waar het Woord niet is. Waar evenwel het Woord is, maakt het vrijgeveige leraren en vrijwillige medewerkers: de gemeenteleden brengen aan de Heere de tienden en de Heere geeft hun honderd, de leraars helpen de behoeftigen en hebben steeds overvloed.

Wie de genade niet over zich wil laten heersen, moet er zich niet over verwonderen, dat hij door de duivel en zijn handlangers zo beheerst wordt, dat hij niet eens mag ademen zonder zich daarover te moeten verantwoorden. Wie de mensen ten genoeg wil leren, leven en geloven, moet er zich naar schikken, dat hij nu ook gelooft en leeft naar mensen genoeg. Wie geen God noch diens vrijmacht en majesteitsrechten boven zich kent, zal tyranniseren, en moet er zich in schikken, dat hij op zijn beurt door hogeren wordt getyranniseerd. Wie echter verlangt naar de vrijheid van Christus, opdat hij opgehouden hebbe een dienstknecht van de zonde te zijn, beleeft een wedergeboorte tot zodanige vrijheid en wordt een vrijgeborene, een zodanige is voor allen vriendelijk, bescheiden, goed, en vol van de Heilige Geest bindt en ontbindt hij slechts met het Woord, en alleen zulk binden en ontbinden geldt in de hemel.

De door de Heere gezonden en geroepen, door de Gemeente van God verordende ouderling, die voor de wereld het minste uiterlijk aanzien heeft, de zwakste, de armste, die echter getrouw is, die diensvolgens gelooft zonder te zien, bindt het allervast, zo

vast, dat geen macht op aarde de knoop kan losmaken; en hij ontbindt het zachtst, zo zacht, dat voor de berouwvolle alle herinnering, zelfs aan begane zonden, verdwijnt en de gehele hemel van de vrije ontferming wordt opengedaan, of alles reeds is losgemaakt, nog vóór de hel het hoort.

VIERDE OVERDENKING

Het voorbeeld

Maar als voorbeelden der kudde geworden zijnde. 1 Petrus 5: 3 slot.

De apostel Paulus schrijft aan de Corinthiërs (1 Cor. 10: 32, 33; hfdst. 11: 1): „*Weest zonder aanstoot te geven, en voor de Joden en voor de Grieken en voor de Gemeente van God. Gelijkerwijs ik ook in alles allen behaag, niet zoekende mijn eigen voordeel, maar het voordeel van velen, opdat zij mochten behouden worden. Weest mijn navolgers, gelijkerwijs ook ik van Christus*”. En aan de Romeinen schrijft hij: „*Dat dan een iegelijk van ons zijn naaste behage ten goede, tot stichting. Want ook Christus heeft Zichzelf niet behaagd, maar gelijk geschreven is: De smadingen dergenen die U smaden zijn op mij gevallen*” (Rom. 15: 2, 3).

Wie zich zo houdt, dat hij wil heersen, die behaagt zichzelf in zijn ambt. Wie weet, dat zijn ambt geheel van de Heere is, die volgt Christus daarin na, dat hij niet zichzelf behaagt; een zodanig navolger van Christus is een voorbeeld van de kudde.

Wie een voorbeeld van de kudde is, zal het dus niet in de leer alleen zijn, ook niet in het uiterlijk regeren alleen, maar ook in zijn gehele levenswandel, zoals de oude zegswijze luidt: „Doe eerst zelf, wat gij aan anderen leert”; en zoals wij van de Heere Zelf lezen: „*Al hetgeen dat Jezus begonnen heeft beide te doen en te leren*” (Hand. 1: 1). Wederom zal hij het niet in de wandel alleen zijn, maar ook in de leer; want dat is een duivelse stelling: „Wat doet het ter zake wat iemand leert, wanneer hij maar een goede wandel leidt”. Maak eerst de boom goed, dan zal de vrucht goed zijn. Dat is de oude ervaring: „*Want ook zichzelf die besneden worden, houden de wet niet, maar zij willen dat gij besneden wordt, opdat zij in uw vlees roemen zouden*” (Gal. 6: 13). Wat voor leer iemand in zijn binnenste heeft, of naar welke grondbeginselen (principes) hij regeert, dat wordt ten slotte wel uit de wandel openbaar. En alleen wie gezond is in de leer, zal het ook in zijn wandel zijn. Of de zelfzucht, de hoogmoed, de heerszucht komen wel spoedig voor de dag, al stapt men ook voort in het kleed van de ootmoed, of de waarachtige zelfverloochening vertoont zich in de ootmoed, die een ieder zijn eer geeft, en in de toegewijde liefde, die nooit anders te werk gaat dan geschreven staat in 1 Cor. 9: 19-23.

Zij, die wetsleraars willen zijn, hetzij dat hun leer op een zogenaamde zedeleer uitloopt, hetzij dat ze een bijzondere liefde, broederschap, hogere openbaringen en een bijzondere geestelijke wandel voorwenden, ook zij, die volgens zulk een voorwendsel de Gemeenten regeren, zullen altoos in het verborgen, maar ook spoedig in het openbaar drijven, wat tegen de gezonde leer is (1 Tim. 1: 6). Want wetsleraars zijn gierig, liefdeloos, hoogmoedig, eergierig, jaloers, zichzelf opdringend en overal binnensluipend als de dieven om voor hun bijzondere doeleinden de zielen buit te maken. Zij kunnen het niet laten om zich door allerlei wegen en middelen een aanhang te verwerven. „*Indien iemand een andere leer leert*”, schrijft de apostel, „*en niet overeenkomt met de gezonde woorden van onze Heere Jezus Christus, en met de leer die naar de godzaligheid is, die is opgeblazen en weet niets, maar hij raast omtrent twistvragen en woordenstrijd; uit welke komt nijd, twist, lasteringen, kwade bedenkingen*” (1 Tim. 6: 3, 4).

Ouderlingen, zowel die er voor werken, dat het in de Kerk goed geregeld blijft met de leer en tucht, als die arbeiden in het Woord en in de leer, moeten aan hun eigen hart ondervonden hebben, hoe het Woord van God terneer slaat en weer opricht, hoe het in

de hel werpt en dan opneemt voor Gods rechterstoel. Zij moeten in de school van de Heilige Geest door eigen ervaring getuchtigd en wijs gemaakt zijn, om te verstaan, wat de Geest tot de Gemeenten zegt, of zij zijn blinde leidlieden der blinden, die ten langen leste beiden in de gracht vallen. Met welke strekking een trouwe ouderling zich als voorbeeld te gedragen heeft, dat leert de apostel in een samenvatting in zijn aanwijzingen aan Titus en aan Timotheüs.

„Beton uzelf in alles een voorbeeld van goede werken; betoon in de leer onvervalstheid, deftigheid (Nieuwe Vert.: eerbiedwaardigheid), oprechtheid, het Woord gezond en onverwerpelijk, opdat degene die daar tegen is, beschaamd worde en niets kwaads van ulieden hebbe te zeggen” (Tit. 2: 7, 8). *„Niemand verachte uw jonkheid (jeugdige leeftijd); maar wees een voorbeeld van de gelovigen in het woord, in wandel, in liefde, in de geest, in geloof, in reinheid. Verzuim de gave niet die in u is, die u gegeven is door de profetie, met oplegging der handen van het ouderlingschap. Bedenk deze dingen, wees hierin bezig, opdat uw toenemen openbaar zij in alles. Heb acht op uzelf en op de leer, volhard in deze. Want dat doende, zult gij en uzelf behouden en die u horen”* (1 Tim. 4: 12, 14-16). Wij grijpen naar aanleiding van deze woorden graag de gelegenheid aan om uitvoeriger uiteen te zetten, waarin het opzieners-ambt over de kudde bestaat²¹, en hoe juist daarin ouderlingen voorbeelden van de Gemeente worden.

Aan de Heere God is slechts aangenaam, wat volgens Zijn Wet gebeurt, wat dientengevolge uit waar geloof voortkomt; wat uit eigen goeddunken te voorschijn komt, kan Hem niet behagen.

Zo leert dan de eerste tafel van de Wet hoe ook ouderlingen zich tegenover God moeten houden, de tweede tafel echter hoe ze zich tegenover de naaste hebben te gedragen.

De eerste en ernstige vraag voor de ouderlingen is: Is mijn mede-regeren overeenkomstig Gods Woord en de uitdrukkelijke bevelen van Christus? Wandel ik zo in het Huis van God, ga ik het zo voor, als ik bij mijn bevestiging voor Christus en Zijn Gemeente beloofd heb? Of: Waar vind ik het, wat ik prediken zal; wie zegt het mij aan, hoe ik mij te gedragen heb, opdat ik niet valse leer verkondig, of niet zelf verwerpelijk worde bevonden, terwijl ik anderen predik? In duizend gevallen laten ouderlingen zich een antwoord geven, waardoor zij op mensen gewezen worden. Het ware antwoord is: de Heilige Schrift kan u wijs maken *„tot zaligheid, door het geloof dat in Christus Jezus is. Al de Schrift is van God ingegeven en is nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is, opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaakt toegerust”* (2 Tim. 3: 15-47).

Een goede ouderling neemt dus alles uit de Heilige Schrift. Het is voor hem echter nodig, dat hij Hem kent, wiens Woord deze Schrift is. Hij moet derhalve door God geleerd zijn. Wie door God geleerd is, heeft voor God door de Wet kennis gekregen van zonden, van zijn algehele dood in zonden, hij heeft zich verloren gevoeld, heeft ondervonden wat Gods toorn tegen de zonde is, en wat het is door God vervloekt te zijn. Hij heeft verder God zo leren kennen, hoe door Christus, Zijn Zoon, vergeving van zonden, leven en zaligheid tot stand gebracht is, en hoe allen, die in Christus geloven, in Hem gerechtigheid en het recht op het eeuwige leven uit genade toegeëigend en geschonken wordt. Zulk geloof nu heeft de Heilige Geest in de verlorene gewerkt, en hij heeft vergeving van zonden gevonden voor Gods rechterstoel in de hem toegerekende gerechtigheid en heiligheid van Christus. Zo heeft hij dan God leren kennen, doordat Hij over zijn zonden genadig is geweest en ook aan

²¹ Hier begint de “bijzondere aanwijzing”, die de schrijver in de Tweede Overdenking in uitzicht heeft gesteld (Vert.).

zijn misdaden niet meer gedachtig is.

Aldus wordt of is in een goede ouderling de grondslag gelegd door de Heilige Geest, dat hij in de Geest van het geloof, als uit God, voor God in Christus Jezus predikt of de Gemeente regeert, en aan de kudde geeft, wat hemzelf is toevertrouwd: „*het Evangelie van de heerlijkheid van de zalige God*” (1 Tim. 1: 11).

De eerste beginselen van een Gode welgevallige uitoefening van zijn ambt, ook dat men voorbeeld van de kudde is, liggen voor de ouderling in de beleving voor zichzelf van hetgeen ons de apostel Paulus meedeelt: „*Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben, mij is barmhartigheid geschied tot een voorbeeld*” (1 Tim. 1: 15, 16).

Een goede ouderling is de voornaamste der zondaren; hij spreekt niet: „*Houd u bij uzelf, naak tot mij niet, want ik ben heiliger dan gij*” (Jes. 65: 5). Hem is barmhartigheid geschied. Daarom is hij niet onbarmhartig als de Farizeërs, maar barmhartig jegens tollenaars en zondaren, om hen tot bekering te roepen, zoals de Heere heeft gedaan. (Matth. 9: 12).

Hij predikt dienvolgens allen, die hem horen: Bekeert u; en voegt er liet genadige woord aan toe: „*Want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen*”. Hij kan derhalve geen andere grondslag leggen dan die gelegd is, Jezus Christus de gekruisigde. En dit zal de totale inhoud van zijn prediking zijn, wat ons voorgelegd wordt in Tit. 2: 11-15; hfdst. 3 : 4-7²².

Dit is de gezonde leer: Niet terwille van de werken, die wij gedaan hebben, maar overeenkomstig Zijn barmhartigheid maakte Hij ons zalig. Onze Heiland Jezus Christus heeft Zichzelf voor ons gegeven, opdat Hij ons verlost van alle ongerechtigheid en reinigde voor Zichzelf een volk ten eigendom, dat ijverig zou zijn tot goede werken. „*Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof en dat niet uit u, het is Gods gave, niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God te voren bereid heeft, opdat wij daarin wandelen zouden*” (Ef. 2: 8-10).

Waar de ouderling zelf voor God zich ten diepste vernedert, waar hij in de wegen van de vrije heerschappij voerende genade geleerd heeft God alleen ten hoogste te verhogen, waar hij zelf van de Wet en haar werken afstand heeft gedaan, van het „*Doe dat*”, van het moeten en kunnen, en heeft zijn doen en laten, zijn gehele zaligheid, zijn wandel en weg God in handen gegeven, en is slechts uit op dat éne: Christus te hebben gewonnen en in Hem te zijn bevonden (Fil 3: 8, 9) en heeft aan Hem zijn goede vrucht gezien, daar is het doen en leren van de ouderling gezond: de genade maakt alles gezond. Daar zal hij aan de Gemeente de gezonde leer voorhouden met woorden en werken, zal bij aanvang en voortgang de Wet handhaven om allen tot Christus te drijven; en zal slechts Evangelie prediken, opdat de genade van Jezus Christus verheerlijkt blijve en in Hem de groei zij, en de ranken in Hem blijven en door Hem voor God de vrucht dragen, die niet van mensen is, maar vrucht van de Geest van het geloof.

De apostel Paulus is er sterk op gesteld, dat de ouderlingen hun opzien over de kudde zo voeren, dat ze er over waken, dat zulke gezonde leer wordt geleerd; in deze zin schrijft hij: „*Het einde van het gebod is liefde uit een rein hart en uit een goed geweten en uit een ongeveinsd geloof*” (1 Tim. 1: 5). Dit einde wordt echter niet bereikt, wanneer de mens met werken omgaat en dus het einde van de Wet verwaarloost. Het einde van de Wet echter is Christus voor een iegelijk die gelooft.

---

²² Men sla de Schrift op en leze wat daar staat! (Vert.)

Alleen waar het geloof is, is een goed geweten, want het geloof reinigt van de dode werken, om de levende God te dienen. De hoofdzaak is, dit geloof en een goed geweten te bewaren, (1 Tim. 1: 19; hfdst. 3: 9).

De apostel Paulus houdt aan Timotheüs herhaaldelijk de gezonde leer voor; zo doet hij, wanneer hij schrijft: „*Die ons heeft zalig gemaakt en geroepen met een heilige roeping, niet naar onze werken, maar naar Zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus vóór de tijden der eeuwen*” (2 Tim. 1: 9). En: „*Buiten alle twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees, is gerechtvaardigd hl de Geest, is gezien van de engelen, is gepredikt onder de heidenen, is geloofd in de wereld, is opgenomen in heerlijkheid*” (1 Tim. 3: 16). Dat is de verborgenheid, die de ouderlingen in een rein geweten moeten bewaren en daaruit kan een ouderling weten, hoe hij in Gods huis moet verkeren (1 Tim. 3: 15). Daarvan schrijft Paulus opnieuw: „*Houd het voorbeeld der gezonde woorden, die gij van mij gehoord hebt, in geloof en liefde, die in Christus Jezus is*” (2 Tim. 1: 13). „*Houd in gedachtenis*”, schrijft hij opnieuw, „*dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt, welke is uit het zaad van David, naar mijn Evangelie*” (2 Tim. 2: 8). En: „*Benaarstig u om uzelf Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het Woord der waarheid recht snijdt*” (2 Tim. 2: 15). En nog eens: „*Maar blijf gij in hetgeen gij geleerd hebt, en waarvan u verzekering gedaan is, wetende van wie gij het geleerd hebt*” (2 Tim. 3: 14). En nog eens: „*Als gij deze dingen aan de broeders voorstelt, zo zult gij een goed dienaar van Jezus Christus zijn, opgevoed in de woorden van het geloof en van, de goede leer, die gij gevolgd zijt*” (1 Tim. 4: 6).

Terwijl de Heere door de prediking van Zijn Woord dagelijks toedoet tot de Gemeente dergenen, die zalig worden, is het het ambt van de ouderlingen en het doel van hun roeping, zielen te roepen en te bekeren van de duisternis tot het licht en van de macht van de satan tot God, derhalve zielen te redden en die gered zijn bij het leven te behouden; of met andere woorden, die in de dood liggen, door de prediking tot het leven van Christus te roepen, opdat zij overgebracht worden in het lichaam van Christus, en nadat ze daar in overgebracht zijn, dat ze nu ook opgebouwd en gegrond en meer en meer geworteld worden in Christus, opdat zij gerechtvaardigd uit het geloof aan de zaligheid in Christus deelachtig zijn en ook in dit leven getuigenis ontvangen van God, dat zij Hem behagen.

Zo hebben dan de ouderlingen bij het leiden en regeren Gods Woord en niet mensenwoord in ere te houden en zij hebben Christus te prediken, Christus geheel, Christus alleen, en niet mensenwerk, de genade en het geloof geheel en niet daarnaast menselijke kracht, menselijk willen, en menselijk verstand. Waar ouderlingen zo te werk gaan, handelen ze volgens de eerste tafel en geven Gode wat Gods is.

Van het leren van de ouderlingen in het algemeen heet het: „*Indien iemand spreekt, die spreke als de woorden van God*” (Vergelijk 1 Petrus 4: 11). Een ouderling moet voor zich deze zekerheid hebben in de Heilige Geest, dat hij Gods Woord brengt, dat het voor Christus en Zijn heilige engelen waar en waarachtig is, wat hij uitsprekt. Het Woord van God echter scheidt een wandel met God, of een oprecht zich bij God houden; wat op de kansel waar moet zijn, zij allereerst waar in het hart en in het huis van de ouderlingen. Opdat aldus ouderlingen volgens de tweede tafel handelen en voorbeelden voor de kudde zijn, is het voor hen nodig, dat zij de gezonde leer bij zichzelf en bij de hunnen handhaven. Ze moeten een prijzenswaardige huishouding leiden, zodat hun huis als het ware een kleine Kerk is, een kleine kudde en Gemeente, waaraan de overigen een voorbeeld nemen: „*Die zijn eigen huis wel regeert, zijn kinderen in onderdanigheid houdende met alle stemmigheit*” (Vergelijk 1 Tim. 3: 4).

Alleen de gezonde leer is praktisch: zij verwerpt met name voor ouderlingen het

overmoedig celibaat²³, en kenmerkt het verbod om te huwen en het onthouden van de spijzen, die God er voor geschapen heeft om ze onder dankzegging te eten, als „*leringen der duivelen*” (Vergelijk 1 Tim. 4: 1-5).

God heeft de stand om te leren ingesteld om de door Hem geschapen, maar spoedig na de schepping in het Paradijs door arglist en verleiding van de duivel verstoorde huishouding te herstellen. Deze huishouding is er voor Christus en Zijn Gemeente, want uit deze huishouding komt het leger van de uitverkorenen voort, waarmede de Heere, nadat het hier beneden Zijn raad heeft gediend, de hemel der hemelen bevolkt, opdat het voor eeuwig Zijn heerlijkheid aanschouwt.

Daarom moet volgens apostolisch bevel een ouderling voor alles een huishouding leiden, opdat hij daarmede een voorbeeld zij voor heel het huiselijke leven van de gemeenteleden. Waar echter een huishouding is, daar zijn vrouw en kinderen, ouden en jongen, knechten en maagden, daar zijn ook weduwnaars en weduwen kortom beroepen en verhoudingen van allerlei soort. Daar begint nu voor de ouderling het lieve leventje, want er komen bij de ouderling zelf allerlei lusten omhoog, de duivel werpt zich tussen man en vrouw²⁴, de kinderen zijn naar hun aard ongehoorzaam, knechten en maagden willen niet onderdanig zijn. Daarbij doen zich allerlei ziekten voor, en allerlei zorg voor het levensonderhoud, en er zijn zeer veel zonden en nood in het huishoudelijk leven. Waar dus de ouderling Gods Woord heeft en dat brengt, wordt hij door de duivel en door de dood in allerlei gedaante juist in zijn huishouding voortdurend vreselijk vijandig bejegend. Dan komt het er op aan in de huishouding over iedere tegenstrijdigheid en tegenspoed de overwinning te behalen door Jezus Christus. Want de duivel zou graag alles in het huis van de ouderling willen afbreken, opdat hij de gezonde leer zou laten varen, het geloof zou laten varen, opdat het geloof niet meer gepredikt wordt en dientengevolge ieder huis van de gemeenteleden woest blijft liggen.

Want hoewel de mens, die de prediking van de genade hoort, het wel verstaat, dat, waar hij de genade vasthoudt, hij door haar God zal dienen met eerbied en godvruchtigheid (Hebr. 12: 28), zo is het toch aan zijn verdorven natuur eigen de genade weg te werpen om in de zonde te kunnen blijven. Dus moet hij dan een levende prediking en een geweldig predikend voorbeeld hebben aan de huishouding van zijn voorganger, opdat hij zich bewust zij, wat de genade doet en tot stand brengt, opdat hij zich buigt onder het Woord en onder het voorbeeld en steeds de genade weer aanneemt, opdat hij zich in de huishouding en in de Gemeente naar Gods wil gedraagt, een ieder naar dat en waartoe hij geroepen is.

Opdat dus de voorganger met een goed geweten het Woord recht snijdt, moet het zijn eerste en ernstige zorg zijn, dat het bij hem, in zijn hart en in zijn huis zo is, als de genade het werkt en schept vóór de mens uit, waar hij zich enkel en alleen aan de genade houdt.

Daartoe nu jage hij na „*gerechtigheid, godzaligheid, geloof, liefde, lijdzaamheid, zachtmoedigheid*”; hij strijde „*de goede strijd van het geloof*” en grijpe „*naar het eeuwige leven*”, waartoe hij ook geroepen is (1 Tim. 6 : 11, 12); daartoe oefene hij zich in de „*godzaligheid, die tot alle dingen nuttig is en de belofte heeft van dit en het*

²³ Celibaat = de ongehuwde staat (Vert.).

²⁴ Vergel. H.F. Kohlbrugge: Vragen en antwoorden tot opheldering en bevestiging van de Heid. Cat., 7^e druk, Amsterdam 1930, blz. 203: Wie is de grootste vijand van het huwelijk en het huiselijk leven? De duivel; daarom leert hij de mens, Gods schepsel voor onheilig te houden en kloosters te bouwen; of hij werpt zich tussen man en vrouw. Hij wordt echter uit het huis geworpen en het huis wordt gebouwd door het Woord van God en door het gebed, en door de zegen van God, welke is vlijt, orde, spaarzaamheid, matigheid en ootmoed met geloof in Christus Jezus.

toekomstige leven” (1 Tim. 4: 8). Daartoe blijve hij bij de gezonde woorden van onzen Heere Jezus Christus en bij de leer die naar de godzaligheid is (1 Tim. 6: 3). Daartoe wende hij zich af van zulken, die menen, dat, de godzaligheid een bedrijf is, en handhave allerwege de gezonde leer, die het gebod des levens omhoog houdt: hij wake over de leer en stoppe hun de mond, die komen aandragen met de onvruchtbare leer der zelfheiliging, van eigenwillige wandel en werken, die God niet heeft bevolen. Hij reinige zich van de vaten, die niet tot ere maar tot oneer zijn in het Huis van God (2 Tim. 2: 21) en verwerpe, nadat hij hem één- en andermaal vermaand heeft (Tit. 3: 10) de ketterse mens, die zich aanmatigt vroom te zijn en de anderen veracht, en terwijl hij lichaam en geest scheidt, aan het lichaam het zijne onttrekt en het afmartelt, of het voor alle ondeugd en ongerechtigheid de teugel laat vieren onder voorwendsel van een bijzondere gemeenschap met God of van een bijzonder geloofsleven²⁵.

Een goede ouderling blijft geen week onaangevochten; komt het niet van buiten, dan komt het van binnen, komt het niet van binnen, dan komt het van buiten. De duivel zal er steeds op uit zijn de innerlijke vrede van de ouderling, of zijn huiselijke vrede of de vrede in de Gemeente te verstoren. Bovendien zal het met hem gaan door boze en goede geruchten en de vijanden zullen niet ophouden zelfs menigeen van zijn gemeenteleden af te keren om hem mat te maken, zodat hij van de prediking van de waarheid en van het zuivere Evangelie moe wordt. Dan heeft hij behoefte aan een ongeveinsd geloof en dat hij de apostolische woorden overwege: „*God heeft ons niet gegeven een geest der vreesachtigheid maar der kracht en der liefde en der gematigdheid. Schaam u dan niet voor het getuigenis van onzen Heere maar lijd verdrukkingen met het Evangelie naar de kracht van God*” (2 Tim. 1: 7, 8). „*Gij dan, mijn zoon, word gesterkt in de genade die in Christus Jezus is. Gij dan, lijd verdrukkingen als een goed krijgs knecht van Jezus Christus*” (2 Tim. 2: 1-3).

Wie het Evangelie van de genade toevertrouwd is, hij zij regerend of lerend ouderling, die mag voor hen, die dat verdraaien willen, niet een haarbreed uit de weg gaan, want de vijanden rusten niet voor ze het geheel verdraaid hebben. Waar slechts een beetje wordt toegegeven, loopt het in het geheel verkeerd. Alleen waar het Evangelie van de genade is, zijn de goede werken. Opdat nu de waarheid bij de gelovigen blijft, en zij niet onvruchtbaar zijn, moet het Evangelie dapper gehandhaafd zijn en mag een ouderling verder naar niets vragen. In het Woord van de genade staat alles; is het Woord weg, dan is alles uit, alles dood, alles zonder zegen en vrucht, want noch ouderling, noch Gemeente ontvangen de Geest die levend maakt door de prediking van de wet, maar door de prediking van het geloof. Blijft de ouderling bij de prediking van het geloof geheel en al, zonder zich aan het zichtbare te storen, dan houdt hij de genade vast en de Heere leert hem en geeft hem verstand in alle dingen (2 Tim. 2: 7), zodat het vanzelf gaat, en zijn eigen hart, zijn huis en de Gemeente worden door de

---

²⁵ Het boven gezegde geldt niet minder van de mederegerende ouderlingen, want juist zij zijn het, die met de predikanten of ook zonder hen vele dingen in de Gemeente hebben te beslissen, wat ze niet kunnen als ze geen huishouding kennen of die niet goed leiden. *Clemens Alexandrinus* merkt niet zonder reden op, dat voortreffelijke wetgevers ongetrouwen voor hoge Staatsambten onaanvaardbaar hielden. Wanneer de apostel Paulus beveelt, dat een opziener “man van één vrouw” moet zijn, dan bedoelt hij blijkbaar, dat hij gehuwd moet zijn, dat hij evenwel niet twee vrouwen tegelijk mag hebben. Dat de Joden ook na de tijd van Paulus meer dan één vrouw tegelijk hebben gehad, weten wij onder andere van Justinus Martyr, doordat hij Tryphon verwijt: *Uw leraren veroorloven het u tot op de huidige dag, dat ieder van u vier tot vijf vrouwen heeft*. Aan de veelwijverij van de Joden werd eerst in het jaar 393 door keizerlijk bevel een einde gemaakt. Met uitzondering van de Germanen was het toenmaals bij de volkeren, zelfs bij de Romeinen (zie Juvenalis Sat. 6) niets ongehoords twee vrouwen tegelijk er op na te houden. Tot bewijs daarvoor de *Canones apostolici* uit het jaar 171 na Chr., waarvan de 17^e canon aldus luidt: “Wie na de doop in een dubbel huwelijk voortleeft, kan geen bisschop zijn”.

genade vastgehouden en door de genade gedragen. Waar echter de genade heerst, daar heerst de zonde niet, maar het Woord van de Heere en Zijn Geest: aldus zijn dan de goede werken wel bij de hand. Daarom schrijft de apostel Paulus: *„Deze dingen wil ik dat gij ernstiglijk bevestigt, opdat degenen, die aan God geloven, zorg dragen om goede werken voor te staan. Deze dingen zijn het, die goed en nuttig zijn voor de mensen”*. En wederom: *„Dat ook de onzen leren goede werken voor te staan tot nodig gebruik”* (Tit. 3: 8, 14).

Zo geve dan het prijzenswaardige huiselijke leven van de ouderling met alles, wat daarin voorvalt, het bewijs, dat de prediking van de genade van Jezus Christus handen en voeten, ogen en een hart heeft en dat, al hebben ook allen, die godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, allerlei vervolging te verdragen (2 Tim. 3: 12), toch de Heere het gebed verhoort, de tranen telt, de prijsgave van het eigen ik en van al het zichtbare, terwille van de uitverkorenen, koninklijk beloont, uit iedere nood heerlijk helpt en genade en ere geeft. Want dat alles sterkt de ouderling, dat hij terwille van niemand, noch uit liefde noch ten kwade, opzij gaat, maar allen, niemand en niets ontziende, hun ware plichten inprent, dat hij de Wet tegen ieder handhaaft, opdat een ieder tot Christus gedreven wordt en ervaart, hoe in Christus de gelovige tot alles, dat God welgevallig is, wordt toebereid (Vergelijk Hebr. 13: 21). Terwijl het Evangelie alle ongerechtigheid en eigenwillige zich afzonderende vroomheid verbrijzelt, schept en bewaart het ouderlingen, die voorbeelden der kudde zijn, echtgenoten die elkaar liefhebben zoals Christus Zijn Gemeente heeft liefgehad, ouders, die hun kinderen opvoeden in de tucht en vermaning des Heeren, oude (mannen), die nuchter zijn, gezond in het geloof, in de liefde, in het geduld, oude vrouwen, die zich gedragen zoals aan de heiligen betaamt en niet lasteraarsters zijn, maar goede leermeesteressen. Waar gesproken wordt, zoals het betaamt volgens de gezonde leer, daar verwekt deze leer jonge vrouwen die eerbaar zijn, hun mannen liefhebben, kinderen liefhebben, huiselijk, vriendelijk, hun mannen onderdanig zijn; daar schept de genade eerbare jonge mannen, gehoorzame kinderen, onderdanige dienstknechten en dienstmeisjes, die niet tegenpruttelen, niet verdonkeremanen, maar alle goede trouw bewijzen; daar wordt God gevreesd en de koning geëerd; daar is men ook aan zijn voorgangers onderdanig en voelen allen zich verplicht om de leer van God, onzen Zaligmaker in alle opzichten te versieren (Vergelijk Tit. 2: 1-10).

Dat is de schepping van de gezonde leer; ten aanzien van alles echter dat tegen de gezonde leer is (1 Tim. 1: 10), wat voor een vernis van vroomheid het ook heeft, welk masker van bijzondere wijding het ook draagt, is dit het voorschrift: *„Verwerp de vragen die dwaas en zonder lering zijn, wetende dat zij twisten voortbrengen; en een dienstknecht des Heeren moet niet twisten, maar vriendelijk zijn jegens allen, bekwaam om te leren, en die de kwaden kan verdragen; met zachtmoedigheid onderwijzende degenen die tegenstaan, of hun God te eniger tijd bekering gawe om de waarheid te erkennen en zij wederom ontwaken mochten uit de strik van de duivel, onder welken zij gevangen waren tot zijn wil”* (2 Tim. 2: 23-26).

Versiert de voorganger de leer niet, hoe zullen zij het doen, die hem volgen? Er bestaat een zedelijke wandel, die huichelarij is en waarbij de genade veracht wordt: deze wandel versiert de mens, tot hij zich eindelijk zelf te schande maakt. Er bestaat een wandel, waarbij de mens een arme zondaar is en blijft, maar het is er hem om te doen, dat hij de leer versiert: zo'n arme neemt uit de volheid van Christus en zo versiert de leer hem en brengt hem tot eer. De Heere, op Wie hij hoopt, en op Wie zijn ogen zijn gericht, zodat hij niets doet om door mensen gadeslagen of geprezen te worden, maar opdat hij Hem behaagt, die hem gezonden heeft, zal hem zo aan Zijn hand leiden, hem zo met Zijn ogen besturen, dat hij het getuigenis zal ontvangen:

aanschouwt de uitkomst van zijn wandel en volgt zijn geloof na (Vergelijk Hebr. 13: 7).

Het kan niet uitblijven: waar ouderlingen de vrije genade prediken, waar ze Christus geheel prediken, waar ze Gods Wet handhaven, en als trouwe wachters de zonden bestraffen en Gods dreigingen en gerichten aan de overtreders voorhouden, daar hebben zij er zich op voor te bereiden, dat ze als verleiders (2 Cor. 6: 8), als boosdoeners (Rom. 3: 7, 8), als rustverstoorders worden beschouwd, gehaat en vervolgd. Dan hebben ze evenwel te volharden en ze zullen het wel in die volharding ervaren, hoe de Heere met Zijn trouwe knechten is.

Trouwe ouderlingen worden in hun eigen nood door de Heere onderwezen met het getuigenis terug te houden uit vrees voor mensen of uit traagheid, ook niet daarom; dat men hen vleit of met geschenken wil bedriegen. Anderzijds ontvangen zij ook de wijsheid, niet uit vleselijke ijver er op los te slaan, zoals zulken doen, die zich daarmee een naam willen maken, en voor zich aanspraak maken op de vrijheid zelfs die majesteit hebben²⁶ te lasteren en tegen alle autoriteit (gezag) niemand en niets ontziende te keer te gaan. Die van God geleerd is, is een wijze en kent zijn tijd. Hij bestraft uit liefde, wanneer hij bestraft, en ter verbetering, waar te verbeteren is, maar hij bestraft niet als een dweepziek heethoofd.

In de strijd met de vijanden zullen trouwe herders vóór alles de goede weide bewaren en de vijanden niet in de weide laten komen, omdat ze anders gevaar lopen uit de weide te worden geworpen; nog minder zullen ze naar grote beloften luisteren om daarvoor de vijanden in de weide te laten meeregeren. Zij verdedigen evenwel de hun toevertrouwde weide in die geest, dat aan de lastering geen voet wordt gegeven, alsof ze zich oproerig gedroegen.

Liefhebbende herders dragen het met geduld, ook al worden ze somtijds door hun eigen schapen gestoten of zelfs in hun innigste gevoelens vertrappt. Zij blijven gedachtig aan het woord, waaronder zij zich allereerst voor zichzelf buigen: „Want Ik wist wel dat gij gans trouwelooslijk handelen zoudt en dat gij van de moederschoot af een overtreder genaamd zijt” (Jes. 48: 8). „Ik verdraag alles om de uitverkorenen, opdat ook zij de zaligheid zouden verkrijgen die in Christus Jezus is, met eeuwige heerlijkheid”, schrijft Paulus. (2 Tim. 2: 10).

Het zal de trouwe ouderlingen, zowel de meeregerende als de lerende, niet genoeg zijn, dat geleerd, gestraft, vermaand en getroost wordt, maar het zal hun ook ter harte gaan, zo veel als mogelijk en uitvoerbaar is, te weten te komen, hoe het met ieder lid van de Gemeente er hij staat en of de prediking bij hem inslaat; en dan worden ze niet moe steeds opnieuw, in het bijzonder en in het openbaar het Woord aldus voor te houden, dat de wonden, waaraan sommigen bloeden, worden blootgelegd. Want zij waken over de zielen en zien toe, of zich ook iets ongezonds voordoet, of hier en daar een afkeer van de geestelijke spijs is ontstaan, of de toehoorders zich werkelijk aan het Woord onderwerpen, of bij de leden ware en gezonde kennis van de leer van de zaligheid voorhanden is, en of bij de enkelen een toenemen of een afnemen van een voor God reine en ongehuichelde wandel wordt bespeurd. Wat zich daarbij echter nog laat herstellen, laat zich alleen door de levende prediking, en door een ernstig, liefdevol, vaderlijk tegemoetkomen herstellen. Wat niet te herstellen is, sluit een goede herder buiten door de tucht, maar nooit met in gevaar bringing van de algemene eendracht. Alles wat krom is, is niet recht te maken. Waar men echter met geduld draagt en het aan God overlaat, en des te meer met de prediking op het geweten een beroep doet, daar ondervindt men toch, dat het Woord niet ledig

²⁶ In de St. Vert.: de heerlijkheden. Zie 2 Petr. 2: 10; Judas vers 8 (Vert.).

wederkeert, maar dat het doet, waartoe het gezonden is. Een verstandig ouderling zal er steeds op uit zijn, dat de enigheid van de Geest door de band van de vrede bewaard blijft en zal die handelwijze beproefd vinden voor de handhaving van de goede orde in de Gemeente.

Tot het opziensambt van de lerende ouderlingen behoort naast de prediking van het zuivere Woord de Schriftmatige bediening van de heilige sacramenten, zoals het tot het opziensambt van de meeregerende ouderlingen behoort, dat de sacramenten dienovereenkomstig worden bediend. Dan zal nu een ouderling een voorbeeld voor de Gemeente zijn, wanneer hij bij de bediening van de heilige Doop zo te werk gaat, dat hij daarbij te kennen geeft, dat hij de betekenis van de Doop voor zichzelf verstaat en heiligt; en bij de bediening van het heilig Avondmaal evenzo te werk gaat, dat hij mede te kennen geeft, hoe zeer hij voornamelijk de sacramenten behoeft tot versterking van zijn eigen zwak geloof.

Verder behoort tot het opziensambt het onderricht van de jeugd in de waarheden van het Evangelie. Dan zal de ouderling een goede leraar worden en een goed voorbeeld, wanneer hij bij de kinderen als een kind is, opdat het aan de kinderen niet onthouden wordt, wat God aan de kinderen wil geopenbaard weten; verder dat hij bij de kinderen als een liefhebbende vader is, die zijn geduld bij het onderricht niet laat opraken, maak ook met ernst er op uit is, dat het karakter van de kinderen zo wordt gevormd, dat ze Gods Woord op zichzelf toepassen en goed weten, dat alle huichelarij en goddeloosheid haar rechtvaardige straf vindt.

Het bezoeken van de zieken, zowel door de meeregerende als lerende ouderlingen, is voor de zieke een weldaad, wanneer de laatste niet alleen de ellende van zijn ziekte gevoelt, maar veeleer, in het besef, dat de ziekte hem een waarschuwing is om zijn huis te regelen voor zijn sterven, van de ouderling onder blootlegging van zijn geestelijke ziekte, de hemelse medicijn verlangt. Een ouderling, die zelf aan allerlei geestelijke ziekte ziek is geweest, zal in dat geval aan het ziekbed nog meer geneesmiddelen ter beschikking hebben, dan zelfs op de kansel. Ouderlingen, aan wie het heil van de hun toevertrouwde zielen lief is, zullen als meeregerende geen eerloze hantering (bezigheid) hebben, ook niet als lerende zich afgeven met burgerlijke, staats- of andere aangelegenheden, waardoor zij van hun roeping zouden worden afgehouden, even zo min als een dokter een handel of koopmanschap zal beginnen of bij publieke gemakkelikheden zal rondzwerven en ondertussen de zieken onbezocht zal laten liggen. De apostel Paulus betuigt: „Niemand, die in de krijg dient, wordt ingewikkeld in de handelingen van de leeftocht, opdat hij die moge behagen, die hem tot de krijg heeft aangenomen” (2 Tim. 2: 4).

Lerende ouderlingen, die rijk zijn in God, gronden de schat van hun aards levensbestaan in de liefde van de gemeenteleden en zullen zich zo gedragen in hun ambt, dat ze bewijzen, dat ze niet het hunne zoeken, maar hetgeen voor de Gemeente van nut is. De leer, de vermaning, de bestraffing zal des te gewilliger, des te meer met onderwerping en als aangenaam aanvaard worden, wanneer de Gemeente er zich van bewust is: onze herder heeft ons lief.

Hoe zeer de gierigheid of geldzucht de ouderlingen tot alles ongeschikt maakt, is klaar als de dag. Tot dit kwaad hebben sommigen lust gehad, schrijft de apostel, en zijn van het geloof afgedwaald (1 Tim. 6: 10).

Wat evenwel met name ouderlingen van beiderlei soort ongelukkig maakt en wat ook de Gemeenten mee verwoest, is eerezucht. Dit kwaad verstikt al het goede, broedt valse leer uit, veroorzaakt scheuringen in de Gemeente van Christus, roept allerlei twist en tweedracht wakker. Eergierige ouderlingen zijn in staat trouwe ouderlingen in de woestijn te drijven en zich hij hen te voegen, met wie ze anders helemaal niet

overeenstemmen, enkel om de rechtvaardige uit de weg te ruimen. Goede herders evenwel zijn zo voor God verootmoedigd, dat ze slechts Gods eer als eer aanzien, en wanneer maar Gods Waarheid wordt verkondigd, dan zijn zij gelukkig. Goede ouderlingen geeft echter de Heere een doorn in het vlees. Daarom kunnen zij zich niet verheffen, want zij blijven daaraan het meest gedachtig, dat zij tot alles, wat tot een goede waarneming van hun ambt behoort, onbekwaam zijn, en belijden: Hij is het, die ons dag op dag bekwaam maakt. Trouwens, men tilt eerder een berg omhoog, dan dat men uit zichzelf in staat zou zijn een enkele vergadering te houden en een stem uit te brengen, die het welzijn van de Gemeente bevordert, of een enige voor God ware prediking te houden. Waar evenwel de liefde van God de eerezucht onderdrukt, daar houden de ouderlingen van de Gemeente ook onder elkaar vrede en behouden zo vrede in de gehele Gemeente.

Eindelijk zullen ouderlingen van beide soorten, die voorbeelden van de Gemeente zijn, met name zorgen voor de eenvoudigen, dwazen en behoeftigen, hen met raad en daad helpen en geldelijk bijstand verlenen; daartoe de rijken van deze wereld bevelen, dat ze niet hoogmoedig zijn, dat zij goed doen, rijk worden in goede werken, gaarne geven en mededeelzaam zijn, 1 Tim. 6: 17, 18. Tenslotte zullen zij, zowel in de omgang als op de kansel, de ongeestelijke, losse kletserijen en het gekrakeel van de ten onrechte beroemde kunst vermijden (Vergelijk 1 Tim. 6: 20; naar het Duits).

Vatten wij alles samen, dan wordt een goede ouderling gedreven door de liefde van Christus. Hij heeft het volk van de Heere zo lief als zijn eigen ziel, en laat zijn leven er voor, goed, geld, eer en alles wat zichtbaar is. Hij houdt zich trouw aan de gezonde leer en aan de enkele delen daarvan, en in de Heilige Geest daarvan zeker, wat Gods waarheid is, gaat hij in het geloof daarmee voorwaarts en ziet niet om. Hij doet niets om mensen te behagen, daarentegen neemt hij voor de zwakken alle stenen uit de weg, waarover ze zouden kunnen vallen, de weerspanningen echter verspert hij iedere uitweg met de Wet van de Heere, en maakt zich aangenaam in aller geweten, doordat hij de redding zoekt, zelfs van de verlorenste, en de terechtbrenging, zelfs van de weerbarstigste. Hij zoekt aldus niet wat het zijne is, maar wat de ander van nut is al zijn moeite en al zijn arbeid heeft slechts één doel: de verheerlijking van God en de zaligheid van de uitverkorenen. Daartoe brandt in hem een voortdurend vuur van heilige liefdesijver, dat vele wateren niet kunnen uitblussen. De kracht van zijn prediking ligt niet in menselijke wijsheid, maar in het Evangelie, dat hij predikt, dat een kracht van God is tot zaligheid voor allen die geloven. Gods Woord is voor hem Gods Woord geheel en al. Kennis der talen, in 't algemeen de geleerdheid is voor hem verder niets dan dienstmaagd van het Woord. Bij alles vervult hem deze ootmoed, dat hij weet: Hij is niets, maar zijn Heer, die hem gezonden heeft, is het alleen.

Als wij nu echter in het algemeen de vraag opwerpen voor ieder ouderling: Hoe kom ik ertoe, op de ware, Gode welgevallige manier het opzieners-ambt waar te nemen en voorbeeld van de Gemeente te zijn?

Dan antwoorden wij: Juist deze ootmoed zij er om te erkennen, dat een mens even weinig daartoe in staat is, als hij in het algemeen in staat is een enig gebod van de Wet en van de uitgesproken wil van God na te komen. Wie zich tot zo iets een model zou willen vormen, om zich daaraan gelijkvormig te maken, wie zich aanmatigt, dat hij het kan, zal het helemaal missen. De Wet werkt slechts toorn, wrevel, onvriendelijkheid, een zoeken van zichzelf en lust tot heerschappij. Waar ouderlingen met werken van de wet omgaan, kan de liefde niet zijn; de liefde wordt geboren in de afgrond van de verlorenheid. Wie in deze afgrond lag en zich door de genade van Christus daaruit gered zag, die wordt vóór de Heere dagelijks minder, en de Heere neemt dagelijks in zijn binnenste toe, en de Heere wordt groot gemaakt. Zoals men daarbij voor zichzelf

arm en ellendig blijft, zo kan men niets meer dan allen die God, Heer en Koning voorhouden, die rijk is in genade. Waar men zich voor en na uit Zijn volheid overdekt bevindt, daar is de liefde tot de broeders en de liefde tot allen en de gehele zaak gaat volgens de wil van God, want daar heeft men het gevoel (de gezindheid) van Christus (Vergelijk Filipp. 2: 5), en is de Geest in de raderen (Vergelijk Ezech. 1: 20). Wat willen wij verder nu nog in herinnering brengen? Christus, die voor Zijn Gemeente optreedt (namelijk bij de Vader)²⁷, treedt ook op voor de ouderlingen van de Gemeenten en geeft hun de Geest van het gebed, opdat zij niet moe worden om de Gemeente met veel gebeden, tranen en dankzeggingen aan de Heere voor te houden en daar geeft Hij ook aan de Gemeenten hun ouderlingen steeds te gedenken voor het aangezicht van de Heere.

---

²⁷ Vergel. Heid. Catechismus antw. 31: onze enige Hogepriester, die . . . ons met Zijn voorbeding steeds voortreedt bij de Vader (Vert.).

VIJFDE OVERDENKING

De opperste Herder en de kroon

En als de overste Herder verschenen zal zijn, zo zult gij de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid behalen. 1 Petrus 5: 4.

Die ouderlingen, die de kudde van Christus goed weiden en die hun opzienersambt daarover zo waarnemen, als de apostel Petrus het hun voorhoudt, vinden hierbeneden waarlijk niet die waardering, die rechtmatig voor hen te verwachten was. Ook al worden ze door alle oprechten werkelijk geliefd en geëerd, zo moeten ze toch ondervinden, dat hun onbaatzuchtige arbeid en hun waken dag en nacht voor de zielen door velen met ondank wordt beloond. Mensen kunnen van huis uit de gezonde leer niet verdragen en volgen liever zulken na, naardat hun de oren jeuken (Vergelijk 2 Tim. 4: 3). En ouderlingen, die, wat ze doen, gedwongen doen, die daarbij tonen, dat ze het ambt voor een winstgevend zaakje houden, en die heerszuchtig en eergierig zijn, zullen naar het zichtbare meer geluk hebben, meer waardering vinden; zij zullen meer geloofd en gehoorzaamd worden dan diegenen, die door de Heere gezonden zijn. Want de mens is van huis uit een afgodendienaar en daarom zullen hem, zo lang hij geen behoefte heeft aan Gods genade, die voorgangers het liefste zijn, die ook afgodendienaars en dienaren van de buik zijn; en gelijk hij slechts wat hem verderft kan liefhebben, zo zal hij ook de voorkeur geven aan hen, die hem in de dienst van de ijdelheid en van het verderf laten.

Doch ouderlingen, die trouw zijn, hebben tegen alles, wat hun voor hun trouw hierbeneden ontgaat, een kostelijke belofte, waarvan de vervulling dan aanvangt, wanneer alle dienaren van de buik, alle dienaren van de Antichrist, verslonden worden tesamen met, hun verworven goed in de put van de afgrond, zoals eens de bende van Korach.

Aldus luidt die belofte: *En als de overste Herder verschenen zal zijn, zo zult gij de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid behalen.*

Door deze waarheid was ook de apostel Paulus geheel in beslag genomen. Daarom noemt hij de Heere Jezus Christus „onze hoop” (1 Tim. 1: 1). Daarom schrijft hij aan Titus (hfdst. 2: 13): „*verwachtende de zalige hoop en de verschijning der heerlijkheid van de grote God en onze Zaligmaker Jezus Christus*”. En aan de Thessalonicenzen (1 Thess. 2: 19): „*Wie is onze roem en onze kroon? Zijt gij het niet op de dag van Christus?*” En aan Timotheus: „*Dat gij dit gebod houdt, onbevlekt en onberispelijk, tot op de verschijning van onze Heere Jezus Christus, welke te zijner tijd vertonen zal* (Nw. Vert.: zal doen aanbreken) *de zalige en alleen machtige Heere, de Koning der koningen en Heere der heren*” (1 Tim. 6: 14, 15). En wederom: „*Ik betuig dan voor God en de Heere Jezus Christus, die de levenden en de doden oordelen zal in Zijn verschijning en in Zijn koninkrijk*”. En nog eens: „*Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in die dag geven zal, en niet alleen mij, maar ook aan allen die Zijn verschijning hebben liefgehad*” (2 Tim. 4: 1, 8). „*Velen*”, zo heet het in dezelfde zin bij de profeet Daniël, „*velen van degenen, die in het stof der aarde slapen, zullen ontwaken, dezen tot het eeuwige leven, en genen tot versmaadheden en tot eeuwige afgrijzing. De leraars nu zullen blinken als de glans van het uitspansel, en die er velen rechtvaardigen, gelijk de sterren, altoos en eeuwig*” (Dan. 12: 2, 3). De apostel Paulus schrijft ook nog: „*Indien wij verdragen, wij zullen ook met Hem heersen*”. En hij noemt de toekomstige

zaligheid een zaligheid in Christus Jezus met eeuwige heerlijkheid (2 Tim. 2: 12, 10). Ook schrijft hij: „En indien ook iemand strijdt, die wordt niet gekroond zo hij niet wettig heeft gestreden” (2 Tim. 2: 5). En nog eens: „Weet gij niet, dat die in de loopbaan lopen, allen wel lopen, maar dat één de prijs ontvangt? Loopt zo, dat gij die moogt verkrijgen. Een iegelijk die strijdt, onthoudt zich in alles. Dezen dan doen dit wel opdat zij een verderfelijke kroon zouden ontvangen, maar wij een onverderfelijke. Ik loop dan alzo, niet als op het onzekere” (1 Cor. 9: 24-26). Eindelijk: „De Heere zal mij verlossen van alle boos werk, en bewaren tot Zijn hemels koninkrijk. Hem zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen” (2 Tim. 4: 18).

De apostel Petrus noemt onzen Heere Jezus de overste Herder²⁸, dat is een zodanig herder, onder wiens onmiddellijk bevel alle andere herders staan. Dat is een wonderbaarlijke naam! Men gevoelt aan deze naam, dat daarin een waardigheid, een heerlijkheid en macht ligt, die alles te boven gaat. Men gevoelt er daarom ook aan, dat er onder de hemel geen waardigheid, geen naam kan bestaan en mag bestaan, buiten deze Naam, waaronder de herders in hun ambt zich behoeven te schikken, of waartegen zij behoeven op te zien. In deze Naam is uitgesproken, dat allen, die de Heere gezonden heeft, en die wettig door de Gemeente beroepen zijn om Gods Woord te prediken, de heilige sacramenten te bedienen of de Kerk te regeren en de tucht te handhaven, onderling gelijk zijn en niemand boven zich mogen erkennen dan deze overste Herder, en dat allen, die zich macht aanmatigen over de herders, zich verheffen tegen de overste Herder. Men voelt het aan die Naam, dat het een levende Naam is, dat deze overste Herder leeft, dat de herders zich van Hem alleen afhankelijk moeten weten; dat zij het te begrijpen hebben, dat ze slechts van Hem bevelen hebben te verwachten; daarentegen ook Hem alleen rekenschap schuldig zijn en voor alles wat tot hun ambt en ambtsbediening behoort, aan Hem verantwoordelijk zijn. Een overste Herder is de enige opper-opziener, de enige machthebber over de gehele kudde of over alle schapen van een heel land en koninkrijk. Wanneer Hij herders aanstelt, die onder] Zijn bevelen de schapen weiden, dan gaat het Hem om het welzijn van de schapen. Had Hij geen schapen, Hij zou geen herders hebben. De herders zijn er terwille van de schapen. Hij heet de overste Herder: Zijn schapen maken Zijn macht en heerlijkheid uit. Daarvan zijn de andere herders slechts dienaars. Ter wille van de schapen heeft Hij hen geroepen, ter wille van de schapen geeft Hij hun de roeping en de middelen om rond te komen. De schapen hebben zij te weiden als Zijn eigendom, als Zijn schapen en volgens Zijn uitdrukkelijk bevel. Zo hebben ze dan Hem alleen te eren en te vrezen, en mogen er niet naar vragen, wat andere herders stellen of willen, waar ze niet willen, wat de overste Herder wil; en het zou een verachting zijn van de hoogheid van de oversten Herder, wanneer herders tussen Hem en zich één of meerdere herders als bemiddelaars of bestuurders wilden erkennen; maar niet minder veracht en bespot een herder de hoogheid van de overste Herder, wanneer hij meent, dat hij het recht heeft, omdat hij in zo'n ambt staat, als heer en meester met de schapen om te gaan, en dat de schapen onder hem gesteld zijn als onderdanen onder een koning. Alles zal er voor de herders van afhangen, of zij het voor waar en zeker hebben gehouden, dat de schapen niet hun eigendom zijn, maar van de Heere Jezus, en dat niet zij de heren van de schapen zijn, maar Hij alleen de Heer is en zij Zijn dienaars voor de schapen. Wij weten uit het Evangelie van deze overste Herder, wat Hij doet om een enkel schaap, dat van de kudde afgedwaald en verloren is, weer terecht te brengen. Daaruit kunnen wij afleiden, wat de herders van Hem, de overste Herder, te wachten hebben, die naar de schapen niet vragen, maar er slechts op uit

---

²⁸ Letterlijk: aartsherder, d.i. eerste of opperherder (Vert.).

zijn, zich met de wol te verrijken. Wij kunnen echter ook daaruit afleiden, met welke liefde de overste Herder die herders omvat, die trouw volgens Zijn voorschrift de schapen weiden en die, alleen maar zoekend, wat voor de schapen goed is, voor hen het leven laten, ook er zich niets van aantrekken, wat voor kwaad sommige herders hun aandoen, omdat zij de oversten Herder alleen eren en vrezen en diens Woord bewaren.

Deze overste Herder zal verschijnen. Hij zal eenmaal komen, Hij zal Zich eenmaal openbaren. Dat is aan de trouwe herders tot troost gezegd, opdat zij niet traag worden, maar volharden. Zulk een belofte versterkt de neergezonken moed, versterkt het zwakke geloof en maakt weer kloekmoedig, vrolijk en onbevreesd. Het getal van de valse herders, van de huurlingen, van de dieven, die komen om te stelen en te slachten is immers: Legio.

Deze herders komen voor de dag alsof zij dienaren van de oversten Herder waren, en in de kudde laat zich menige wolf zien, die zich heeft verkleed als een schaap. Zo worden dan trouwe herders van alle zijden benauwd; zij weten intussen, wie hen heeft gezonden, maar in de harde strijd om het geloof is het, alsof de overste Herder niet met hen is; Hij houdt Zich tenminste verborgen en laat Zijn trouwe herders als het ware alleen in het strijdperk. Het schijnt, dat het de vijanden gelukt, die de schapen voor zich buitmaken en ze willen slachten, en ook werkelijk slachten. Daarentegen zijn de trouwe herders geacht als verleiders en als slachtschapen en worden terwille van de overste Herder de gehele dag gedood. Zij zijn slechts aangewezen op het Woord van de overste Herder. Dit Woord geloven zij, maar er wordt niets gezien een tijdlang dan het tegendeel. Nu zegt echter de apostel, dat Hij Zich zal openbaren. Hij zal dus komen op een tijd en uur, die de vijanden niet hebben vermoed, die ze zelfs voor het uur van hun volkomen overwinning zullen houden. En wanneer Hij Zich zal openbaren, brengt Hij voor Zijn trouwe herders de kroon mede, de kroon daarvoor, dat zij met Hem hierbeneden geleden en verdragen hebben. Verkeerde herders kronen hierbeneden zichzelf en elkaar onderling, en de kroon dergenen, die werkelijk regeren (heersen) met het Woord, wordt door hen in het stof vertreden. Trouwe herders dragen hier altijd een doornenkroon en kettermuts. Maar wanneer de overste Herder komt, brengt Hij voor hen de kroon mede, die Hij voor hen gekocht heeft met Zijn bloed; de onverwelkelijke kroon, dat is de eeuwige zaligheid, de eeuwige vreugde des Heeren met al Zijn uitverkorenen. Wat hebben dan de valse herders gewonnen, die zich onderling hebben gekroond al was het ook met een drievoudige kroon? Of wat hebben dá.n de trouwe herders verloren, die alles op het spel hebben gezet en alles hebben verlaten, die hun halzen er aan gewaagd hebben en hun eigen leven niet hebben liefgehad, uit eerbied voor hun overste Herder en Zijn bevelen en uit liefde tot het welzijn van de schapen? Wat immers zichtbaar is, wat aards is, wat hierbeneden glanst en schittert, al is het voor het oog ook nog zo begeerlijk het verwelkt als de bloem van het gras wanneer de zon opgaat in haar kracht. Voor de toorn van de overste Herder, voor Zijn glans, voor Zijn heerlijkheid verdwijnt alles, wanneer Hij verschijnt. Niets van dat alles, waarmede men in deze wereld werd geëerd, gaat mee naar de andere zijde van het graf; van de waardigheden, hoe hoog ze ook zijn geweest, zal niets betekenis hebben voor de overste Herder. Deze zal slechts Zijn schapen kennen en geen andere herders dan zoals Hij hen heeft gemaakt, die herders zijn geweest naar Zijn Woord en slechts op één kroon hun oog gericht hielden, op de kroon die Hij voor hen meebrengt, de kroon van de gerechtigheid, dat is de kroon van de ere. En of nu trouwe herders terwille van de overste Herder en omdat zij de schapen en de weide niet ter wille van aardse eer hebben willen verraden, door valse herders zo zijn gesmaad en belasterd, dat zij beschouwd werden als aller voetveeg, wat doet het ter

zake? Wanneer de overste Herder verschijnt, zullen allen beschaamd staan en met eeuwige schande worden bedekt, die de eer van de mensen liever hadden dan de eer van God. Daarentegen vangt alsdan voor de trouwe herders alsook voor alle trouwe belijders de eeuwige eer aan, die wij het liefste beschrijven met de verheven woorden, waarmede onze Geloofsbelijdenis eindigt:

„Alsdan zullen de boeken (dat is de gewetens) geopend en de doden geoordeeld worden” (Openb. 20: 12) *„naar hetgeen zij in deze wereld gedaan zullen hebben, hetzij goed of kwaad”* (1 Cor. 5: 10). *„Ja de mensen zullen rekenschap geven van alle ijdele woorden, die zij gesproken zullen hebben”* (Matth. 12: 36), die de wereld niet dan voor kinderspel en voor tijdverdrijf acht; en dan zullen de verborgenheden en geveinsdheden der mensen openbaar voor allen ontdekt worden. En daarom is de gedachtenis van dit oordeel met recht schrikkelijk en vervaarlijk voor de bozen en goddelozen en zeer wenselijk en troostelijk voor de vromen en uitverkorenen: dewijl alsdan hun volle verlossing volbracht zal worden en zij aldaar zullen ontvangen de vruchten van de arbeid en van de moeite, die zij zullen gedragen hebben; hun onschuld zal door allen erkend worden en zij zullen de schrikkelijke wraak zien, die God tegen de goddelozen doen zal, die hen getiranniseerd, verdrukt en gekweld zullen hebben in deze wereld. *De Zoon van God zal hun naam belijden voor God Zijn Vader* (Matth. 10: 32) en Zijn uitverkoren Engelen; *alle tranen zullen van hun ogen afgewist worden* (Openb. 21: 4); hun zaak, die nu tegenwoordig door vele rechters en overheden als ketters en goddeloos verdoemd wordt, zal bekend worden de zaak van de Zoon van God te zijn. En tot een genadige vergelding zal hen de Heere zulk een heerlijkheid doen bezitten, als het hart van een mens nimmermeer zou kunnen bedenken. *„Daarom verwachten wij die grote dag met een groot verlangen om ten volle te genieten de belofte van God in Jezus Christus onzen Heere. Ja, kom Heere Jezus!”*²⁹

---

²⁹ Deze laatste woorden uit Openb. 22: 20 zijn bijgevoegd in enkele uitgaven van de Ned. Geloofsbelijdenis, van 1583 en te Dordrecht 1619. Zie: Dr. F.J. Los, Tekst en Toelichting van de Geloofsbelijdenis der Nederlandsche Hervormde Kerk, Kemink en Zoon, Utrecht 1929, blz. 319; Dr. J.N. Bakhuizen van den Brink, De Nederlandsche belijdenisgeschriften, Uitg. Mij Holland, Amsterdam 1940, blz. 42, 43 en 141.

AANHANGSEL

Daar aan te nemen valt, dat niet alle lezers van deze overdenkingen Cyprianus en Hieronymus bij de hand hebben, zou het hun wellicht aangenaam zijn de in het begin aangehaalde bewijsplaatsen uit de genoemde Kerkvaders hier woordelijk te vinden medegedeeld en tegelijkertijd nog andere getuigenissen te vernemen. Cyprianus vermaant in zijn *Tractatus de unitate Ecclesiae*, ook bekend onder de naam: *de simplicitate Praelatorum*:

Nemo fraternitatem mendacio fallat, nemo fidei veritatem perfida praevaricatione corrumpat, Episcopatus unus est, cuius a singulis in solidum pars tenetur. „Niemand bedriege de broeders met leugen, niemand verderve de waarheid van het geloof door trouweloze overmoed; het opzieners-ambt is één, waarvan de opzieners stuk voor stuk een deel geheel bezitten”.

En Hieronymus schrijft aan Evagrius het volgende: Si auctoritas quaeritur orbis maior est urbe. Ubiqumque fuerit Episcopus, sive Romae, sive Eugubii, sive Constantinopoli, sive Rhegii, sive Alexandriae, sive Tanis, eiusdem meriti eiusdem et sacerdotii. Potentia divitiarum et paupertatis humilitas vel sublimiorem vel inferiorem Episcopum non facit. Caeterum omnes Apostolorum successores sant. Quid mihi profers unius urbis (Romae) consuetudinem quid paucitatem, de qua ortum est supercilium in leges Ecclesiae, vindicas Pulegium apud Indos pipere pretiosius est.

Dat is: „Wil men autoriteit, dan is de aarde groter dan een stad. Waar ook ooit een bisschop was, hetzij te Rome, hetzij te Eugubium, hetzij te Constantinopel, hetzij te Rhegium, hetzij te Alexandrië, of te Tanis, de één had hetzelfde ambt, dezelfde waardigheid van de heilige bediening als de andere. De macht van de rijkdommen en de nederigheid van de armoede stelt een bisschop waarlijk niet hoger of lager. Overigens hebben zij allen van de apostelen de opvolging in het ambt. Wat werpt gij mij tegen van de gewoonte van een enige stad (Rome), wat steunt gij op een gering deel, vanwaar de hoogmoed tegen de wetten van de Kerk is ontstaan”.

En in zijn commentaar *ad Tit. ad Paulam et Eustochium*: Idem est ergo presbyter qui et episcopus et antequam diaboli instinctu stadia in religione fierent et diceretur in populis: Ego sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cephae, communi presbyterorum consilio ecclesiae gubernabantur. — — Sicut ergo presbyteri sciunt se ex Ecclesiae consuetudine, ei qui sibi praepositus fuerit esse subiectos, ita episcopi noverint se magis consuetudine quam dispositionis dominicae veritate, presbyteris esse maiores, et in commune debere ecclesiam regere, imitantes Moysen, qui cum haberet in potestate solus praeesse populo Israel, septuaginta elegit, cum quibus populum iudicaret.

„Zo is dan een presbyter (ouderling) precies hetzelfde wat ook een bisschop (opziener) is, en voordat, door aandrijving van de duivel, jaloersheden in de godsdienst ontstonden en onder het volk (de gemeenteleden) gesproken werd: Ik ben van Paulus, ik van Apollos, maar ik van Cefas, werden de Gemeenten geleid en bestuurd volgens gemeenschappelijke beslissing (raadslag) van de presbyters (ouderlingen). Zoals dan de presbyters (ouderlingen) zich ervan bewust zijn, dat zij ingevolge de gewoonte van de Kerk onderworpen zijn aan degene, die over hen gesteld werd, evenzo behoren de bisschoppen (opzieners) te weten, dat zij meer door gewoonte, dan door de waarheid van een beschikking van de Heere, boven de presbyters staan, en schuldig zijn met hen gemeenschappelijk de Kerk te regeren, Mozes navolgend, die, ofschoon hij macht had alleen aan het hoofd van het volk Israël te staan, zeventig van hen heeft uitgekozen om met hen het volk te richten”.

Even zo afdoende als deze getuigenissen tegen de hiërarchie zijn de woorden van *Theophylactus ad Tit. I, 5*³⁰: „Want hij wou het gehele eiland Kreta, dat groot was, niet aan één enkelen bisschop overlaten, maar dat iedere stad haar eigen bisschop had. Hij noemt echter de opzieners ouderlingen”. Deze woorden bewijzen toch genoegzaam, dat men oorspronkelijk onder een bisschop niet een zodanige heeft begrepen, die over andere leraren en herders opzicht had, maar precies hetzelfde, wat wij een dienaar van het Woord, een herder en leraar of pastor en ook wat wij een ouderling noemen. Evenzo tekent ook *Oecumenius uit Chrysostomus ad Philipp. I, 1* aan³¹: „Niet alsof enige stad meerdere bisschoppen zou hebben gehad, maar bisschoppen (opzieners) noemt hij de ouderlingen. Want toen hadden zij deze namen nog gemeenschappelijk; en de bisschoppen werden diakenen (dienaren) en ouderlingen genoemd, en omgekeerd de ouderlingen bisschoppen”.

Zulke plaatsen maken het geheel ontwijfelbaar, dat de betekenis van de naam presbyter, zoals die in de titel van dit geschrift is aangegeven, de alleen juiste en gerechtvaardigde is. Het misbruik met de benamingen, dat door de hiërarchie is ingevoerd en ten laatste vastgesteld, heeft de mening ingang doen vinden, dat een presbyter minder of geringer is dan een bisschop (opziener). Het strekt tot op de huidige dag de meesten tot oneer, dat van hen geldt, wat *Oecumenius* in de achtste eeuw bij *Hand. 20* schreef³²: Het gebruik, met name van het Nieuwe Verbond, dat de opzieners ouderlingen en de ouderlingen opzieners noemt, is aan de meesten onbekend”.

Dat nog *Clemens Romanus* de ouderlingen van beiderlei soort bisschoppen of opzieners heeft genoemd, en de hun verschuldigde gehoorzaamheid aan de Gemeente te Korinthe heeft ingescherpt, hoewel hij het onderscheid tussen de dienaar des Woords en de andere ouderlingen wel gekend heeft, bewijzen de volgende plaatsen³³: „Nadat de apostelen in de verschillende landstreken en steden hadden gepredikt, hebben zij hun eerstelingen, die ze door de Geest beproefd hadden bevonden, tot bisschoppen (opzieners) en diakenen dergenen, die zouden geloven, aangesteld. En dat was geen nieuwigheid, want reeds tijden geleden staat van de opzieners (bisschoppen) en dienaren (diakenen) geschreven. Want aldus spreekt toch ergens de Schrift: „Ik zal hun opzieners aanstellen in gerechtigheid en hun dienaars in geloof”. [Vergelijk: Septuagint *Jes. 60 : 17b*. Statenvertaling: Ik zal uw opzieners vreedzaam maken en uw drijvers rechtvaardigen]. „Onze apostelen hebben het door onze Heere Jezus Christus geweten, dat over de naam van het opzieners- (het bisschops-) ambt

³⁰ De Nederlandse uitgave van dit werkje, van 1857 voegt hier en bij de volgende citaten de Griekse teksten in.

Theoph. ad Tit. οὐ γὰρ εβούλετο πασαν την νησον την Κρητην μεγαλην οὔσαν επιτετραφθαι ενι επισκοπῃ ἀλλ’ εκαστην πολιν, εχειν ιδιον ποιμενα. πρεσβυτερους δε,τους επισκοπους χαλει.

³¹ *Chryst. ad Philipp. I, 1: ουκ επειδη εν μια πολει πολλοι ησαν επισκοποι ἀλλ επισκοπους τους πρεσβυτερους χαλει, τοτε γαρ επι εκοινωνουν τοις ονομασι και οι επισκοποι διακονοι και πρεσβυτεροι εκαλουντο,και το εμπαλιν οι πρεσβυτεροι επισκοποι.*

³² *Oec. ad Act. 20: λανθανει τους πολλους η συνθηεια μαλιστα της καινης διαθηκης τους επισκοπους πρεσβυτερους ονομαζουσα και τους πρεσβυτερους επισκοπους.*

³³ *Κατα χωρας ουν και πολεις κηρυξαντες (οι Αποστολοι) καθιστασαν τους απαρχας αυτων, δοκιμασαντες τω πνευματι, εις επισκοπους και διακονους των μελλοντων πιστευειν και τουτο ου καινωσ εκ γαρ δη πολλων χρονων εγεγραπτο περι επισκοπων και διακονων. ουτως γαρ που λεγει η γραφη καταστωσ τους επισκοπους αυτων εν διακαιουσνη και τους διακονους αυτων εν πιστει. XLII. Οι αποστολοι ημων εγνωσαν δια του κυριου οτι ειρις εσται επι του ονοματος της επισκοπης. Δια ταυτην ουν την αιτιαν κατεστησαν τους προειρημενους. XLIV. Μονον το ποιμινιον του Χριστου ειρηνευετο μετα των καθεσταμενων πρεσβυτερων. LIV. Την βεβαιοτατην και αρχαιαν Κορινθιων εκκλησιαν δι εν η δυο προσωπα στασιαζειν προς τους πρεσβυτερος. XLVII. Μακαριοι οι προοδιοπορησαντες πρεσβυτεροι οιτινες εγκαρπον και τελειαν εσχον την αναλυσιν. XLIV.*

twisten zouden ontstaan. Daarom hebben zij de bovengenoemden aangesteld". „Alleen dat de kudde van Christus vrede beware met de aangestelde presbyters (ouderlingen)" „Dat de zo zeer standvastige en oude Gemeente van de Corinthiërs, door één of twee personen, zich tegen de presbyters stelt". „Welgelukzalig zijn de presbyters, die een vruchtdragende en volkomen thuiskomst hebben verkregen, nadat zij aan het eind van de weg zijn gekomen". (Dat wil zeggen: aan het eind van hun levensweg, Vert.)

Noemde *Clemens Romanus* de leraars, waar hij hen in het bijzonder wilde aanduiden, in zijn brief nog hegumenoï³⁴: voorgangers, zo vinden wij daarentegen reeds bij Ignatius de naam opziener (bisschop) uitsluitend toegekend aan de dienaar van het Woord.

Het is hier de plaats niet er zijn mening over te uiten, of *Calvijn* bevooroordeeld of *Hammondus* onbevooroordeeld is geweest in hun mening over de echtheid van de zeven brieven, die aan Ignatius worden toegeschreven. Moeilijker zou het in elk geval zijn te bewijzen, dat ze altijd de apostolische leer waardig zijn. Ik ben echter in alle bescheidenheid van mening, dat een geleerde, die, niet lang geleden, voor vorstelijke oren heeft uitgesproken, dat Ignatius het ideaal van een bisschop, wel te verstaan in de zin van een opziener over de andere opzieners heeft voor ogen gestaan, het bewijs uit de brieven van Ignatius is schuldig gebleven.

Afgezien van de echtheid of onechtheid van deze brieven in het algemeen, staat wel zoveel vast door de kritiek (het kritisch of oordeelkundig onderzoek, Vert.), dat verschillende plaatsen in latere tijd en doelbewust zijn ingevoegd. En evenzo staat vast, dat er in de hele Ignatius geen enkele plaats is, die onder bisschop iets meer verstaat dan een gewone dienaar van het Woord van een eigen en afzonderlijke Gemeente; verheft Ignatius zulk een dienaar (in aanzien), dan zegt hij allerwege ter zelfder tijd hetzelfde van de ouderlingen en de diakenen.

Zo aan de *Trallensen*³⁵: „Het is dus noodzakelijk, dat wat gij ook doet, gij niets zonder de opziener verricht. Weest ondertussen ook onderdanig aan het presbyterie, als aan apostelen van Jezus Christus, onze hoop. Wanneer wij ons daarin houden, zo zullen wij in Hem gevonden worden. Het betaamt ook de diakenen, die (dienaren) zijn van de verborgenheden van Jezus Christus, in alle opzichten ter wille te zijn; zij zijn niet diakenen alleen voor spijs en drank, maar helpers van de Gemeente van God".

En wie niet wil toegeven, dat de sterkste plaats uit deze brief: „Want wat betekent opziener zijn anders dan boven ieder ambt en iedere macht staan?"³⁶ aan het 26ste hoofdstuk van de 2de brief der Const. Clem. is ontleend en dus is ondergeschoven, die zal toch moeten erkennen, dat dit niet van een bisschop over andere, bisschoppen is gezegd, maar van de pastor loci (de plaatselijke predikant) en bij wijze van vergelijking, want ook de presbyters en de diakenen verheft hij in diezelfde plaats. De ouderlingen zijn hem immers: „Een heilig college (gezelschap), raadgevers en raadslieden van de opziener"³⁷; en de diakenen „die het ambt van de engelen vertegenwoordigen"³⁸.

Al staat dan ook de bisschop bij Ignatius er als de eerste, die allen hebben te gehoorzamen, dan heeft men toch nog niets bewezen voor de hiërarchie, daar ook

³⁴ ηγουμενοι.

³⁵ Αναγκαιον ουν εστιν οσαπερ ποιετε ανευ του επισκοπου μηδεν πραττειν υμας αλλ' υποτασσεσθε και τω presbyterιω, ως αποστολοις Ιησου Χριστου της ελπιδος ημων εν ω διαγοντες εν αυτω ευρηθησομεθα, δει δε και τους διακους οντας μυστηριων Χριστου Ιησου κατα παντα τροπον αρεσκειν ου γαρ βρωτων και ποτων εισι διακονοι αλλ' εκκλησιας θεου υπηρεται (ad. Trall. II, 2, 3).

³⁶ Τι γαρ εστιν επισκοπος αλλ' η πασης αρχης και εξουσιας επεκεινα.

³⁷ συστημα ιερων, συμβουλοι και συνεδρευται του επισκοπου.

³⁸ μιμηται των αγγελικων δυναμεων.

Ignatius nog geen andere kerkelijke inrichting kent dan de apostolische, dat is van de plaatselijke bisschop of eenvoudige dienaar van het Woord met de ouderlingen en diakenen, zoals onder meerdere de beide plaatsen bewijzen in de brief aan de Smyrneërs³⁹: „Volgt allen de bisschop na, gelijk Christus Jezus de Vader, en de presbyters als de apostelen, en vereert de diakenen als dienaars van Gods gebod” „Ik groet uw God waardige bisschop Polycarpus en het God verheerlijkend presbyterie, alsook de (het beeld van) Christus dragende⁴⁰ diakenen, mijn mededienstknechten”.

De opvatting, dat de dienaar van het Woord en van de leer de eigenlijke opziener is, heeft sedertdien veld gewonnen. Zo vinden wij in de *Canones Apostolici*, een knoeiwerk uit het jaar 171, slechts „een bisschop, zowel als een ouderling en een diaken”.⁴¹ Men moest echter reeds spoedig eraan herinnerd worden, dat de naam *episcopos* (opziener) van *episcopen* (opzien) komt, want hoe meer de naam slechts aan de dienaren van het Woord werd toegekend, te meer werd de naam bisschop met heerser gelijkwaardig, en de bisschop vergat het nooit, dat men zich aan hem moest onderwerpen, maar wel, dat hij aller dienaar is en slechts geestelijk opzicht heeft en wel enkel en alleen over de enkele hem toevertrouwde Gemeente. En het kan aan de scherpzinnige waarnemer niet ontgaan, wat de inlassingen (interpolaties) van de brieven van Ignatius beogen.

Laat dat nu zijn, zoals het is, wij hebben de oude getuigenissen voor de ware en alleen God welgevallige inrichting van een Gemeente van Christus: Dienaren van het Woord en van de leer, mederegerende ouderlingen en diakenen, graag in het licht gesteld, doordat zij ter bevestiging dienen van hetgeen wij hebben geschreven en dat anders menigeen als niet apostolisch zou kunnen voorkomen.

Wat Ignatius aan de ouderlingen wat de naam betreft, heeft ontnomen: het opziensambt, dat wordt hun door het apostolische Woord des te meer voorgehouden, opgelegd en ingescherpt. Wij weten derhalve van de apostelen, dat de ordelijke (gewone) regering en besturing van een Gemeente alleen maar van presbyters of ouderlingen moet uitgaan; de ambten en gaven, die wij in 1 Cor. 12: 28 en Ef. 4: 11 vermeld vinden, zijn ten dele buitengewone en zijn van oudsher ook aan zulke leden van het Hoofd Christus medegedeeld, die niet door de Heere geroepen waren, om ouderlingen of diakenen te zijn.

Daar de Rooms en altijd het ambt van de mederegerende ouderlingen zo gering hebben geschat, dat ze zelfs hebben beweerd, dat de ouderlingen *Sacerdotes* (priesters) zijn, dus geen opziens (bisschoppen), en dat opziens bevelhebbers over meerdere *Sacerdotes* zijn, daarom hebben wij de grote Herder van de schapen, onze dierbare Heere en Heiland zeer te prijzen voor Zijn genade, dat Hij voor de naar Gods Woord gereformeerde Gemeenten in de tijd van de Reformatie mannen heeft verwekt als *à Lasco* en *Micronius*, die de grondslag legden voor het „Formulier van bevestiging der ouderlingen in de Gemeente van Jezus Christus”, een formulier, dat reeds als bekend voorgehouden in de Nationale Synode te de Haag in het jaar 1586, thans gedurende vier eeuwen gehandhaafd, volkomen in overeenstemming is met de apostolische leer en als zodanig zoveel heeft bijgedragen tot opbouw, instandhouding en bloei van bovengenoemde Gemeenten. Daar wij aannemen, dat dit Formulier niet aan al onze

³⁹ παντες τω επισκοπω ακαλουθειτε, ως ο Χριστος Ιησους τω πατρικαι τω presbυteriw δε, ως τοις αποστολοις τους δε διακονους εντρεπεσθε, ως θεου εντολην διακονουντας Ασπαζομαι τον αξιοθεον επισκοπον υμων Πολυκαρπον και το θεοπρετες presbυterion και τους Χριστοφορους διακονους τους συνδουλους μου (ad Smyrn. VIII. 1 en XII, 2).

⁴⁰ Vergel. 1 Cor. 15: 49 (Gr.); Rom. 8: 29 en Col. 3: 10 (Vert.).

⁴¹ Επισκοπος η presbυτερος η διακονος.

lezers bekend is, laten wij daarvan een uittreksel hierbij volgen:

„Betreffende de ouderlingen, is op te merken, dat het woord ouderling of oudste (dat uit het Oude Testament is genomen, en een persoon betekent, die in een aanzienlijk ambt van regering over anderen gesteld is) toegeschreven wordt aan tweeërlei personen, die in de Kerk van Jezus Christus dienen; want de apostel zegt (Vergelijk 1 Tim. 5: 17): De ouderlingen, die wèl regeren, zullen dubbele eer waardig geacht worden, voornamelijk die arbeiden in het Woord en de leer. Daaruit ziet men, dat in de Apostolische Kerk twee soorten van ouderlingen zijn geweest, waarvan de eersten hebben gearbeid in het Woord en de leer en de anderen niet. De eersten waren de Dienaars des Woords en Herders, die het Evangelie verkondigden en de Sacramenten bedienden; maar de anderen die niet in het Woord arbeidden en nochtans mede in de Gemeente dienden, droegen een bijzonder ambt: dat zij namelijk over de Kerk opzicht hadden en die regeerden, met de Dienaren des Woords; want Paulus, Rom. 12: 8, gesproken hebbende van het leer(aars)ambt en ook van het ambt der uitdeling of diakenschap, spreekt daarna van deze dienst afzonderlijk, zeggende: die een voorstander is⁴², dat hij zulks doe in naarstigheid. Insgelijks op een andere plaats (Vergelijk 1 Cor. 12: 28) vermeldt hij onder de gaven en ambten, die God in de Gemeente heeft gesteld: de regering.

Zo is dan deze soort van dienaren voor de anderen, die het Evangelie prediken, tot hulp en bijstand, gelijk in het Oude Testament de gewone Levieten in de dienst van de tabernakel aan de priesters bijgevoegd waren, als medehelpers in hetgeen de priesters alleen niet hadden kunnen doen; blijvende nochtans die ambten altijd onderscheiden. Bovendien is het goed, dat bij de Dienaren des Woords zodanige mannen tot mederegeerders worden gevoegd, ten einde daardoor uit de Gemeente van God te meer geweerd worde alle tirannie en heerschappij, die lichter kan inbreken, wanneer bij één alleen, of bij zeer weinigen, de regering staat. En alzo maken de Dienaren des Woords en de ouderlingen tesamen een college of gezelschap, zijnde als een Raad der Kerk, en vertonende de gehele Gemeente, waarop de Heere Christus ziet, wanneer Hij zegt: (Vergelijk Matth. 18: 17:) „Zeg het aan de Gemeente”, hetgeen geenszins verstaan kan worden van alle lidmaten der Gemeente ieder in het bijzonder, maar zeer geschikt van degenen, die de Gemeente, waardoor zij zijn verkozen, regeren.

Zo is dan ten eerste het ambt der Ouderlingen, met de Dienaren des Woords opzicht te hebben over de Gemeente, die hun bevolen is; naarstig toe te zien of een iegelijk zich behoorlijk gedraagt in belijdenis en wandel; die zich onstichtelijk gedragen, te vermanen en te verhoeden dat de Sacramenten ontheiligd worden, zoveel mogelijk is; ook mede tegen de onboetvaardigen, volgens de Christelijke discipline of kerkelijke tucht te handelen, en de boetvaardigen weer in de schoot der Kerk te ontvangen; gelijk niet alleen blijkt uit de zo juist vermelde (vóórmelde") uitspraak van Christus, maar ook uit meer andere uitspraken der Schrift, [als namelijk 1 Cor. 5 en 2 Cor. 2]⁴³, dat deze dingen niet staan bij één of twee personen alleen, maar bij velen die daartoe gesteld zijn.

Ten tweede, aangezien de Apostel beveelt, dat onder de Christenen alles betamelijk en ordelijk zal toegaan, en niemand anders dan door wettige beroeping in de Kerk van Christus behoort te dienen, volgens de Christelijke ordinantie daarvan zijnde, zo is mede het werk der Ouderlingen daarop acht te nemen, en in alle voorvallende zaken, die de welstand en de goede orde der Kerk betreffen, met goede

⁴² In het Duits: “Die regeert”, Nw. Vert.: “wie leiding geeft, (doe het) in ijver”.

⁴³ Deze woorden zijn in het Duits toegevoegd (Vert.).

raad de Dienaren des Woords behulpzaam te zijn; ja ook met raad en troost alle gewone („gemene”) Christenen te dienen.

Ten derde is hun ambt, inzonderheid mede toezicht te nemen op de lering en de wandel van de Dienaren des Woords ten einde alles tot stichting (dat is: opbouw) der Kerk gericht moge worden en dat geen vreemde leer worde voorgesteld, volgens hetgeen wij lezen: Hand. 20: 28, waar de apostel vermaant, naarstige wacht te houden tegen de wolven, die in de schaapskooi van Christus mochten komen. Om dit te doen, zijn de ouderlingen schuldig („Om hetwelk te doen, de ouderlingen schuldig zijn”), Gods Woord naarstig te doorzoeken en zichzelf gedurig te oefenen in de overlegging van de verborgenheden van het geloof”.

Met dit formulier stemt overeen art. 58 van de oude Kerkorde der Christelijk-gereformeerde Gemeenten in de landen Gulik en Berg, dat aldus luidt:

“Het ambt der ouderlingen is, naast de prediker te waken over de gehele kudde, ijverig opzicht te houden over de leer, het leven en de wandel beide van predikers en toehoorders, alles wat tot opbouw der Kerken nodig is in acht te nemen, zoals de zieken, armen, weduwen en wezen te bezoeken, de kleinmoedigen en aangevochtenen te troosten, die een slecht leven leiden te bestraffen, voor het onderhoud van de dienaren der Kerk te zorgen; waar het nodig is, in de Gemeente voor te lezen, te zingen, te catechiseren, bij afwezigheid van de predikers te bidden, en waar geen publieke Godsdienstoefening is (Exercitium) de Gemeente samen te roepen; vóór de uitdeling van het Heilig Avondmaal met de prediker de leden der Gemeente te bezoeken, bij bediening van de heilige sacramenten en uitdeling der aalmoezen op alles goed acht te slaan, ook eindelijk de Christelijke tucht⁴⁴ naar het bevel van Christus en van de apostel naast de prediker te oefenen.”

---

⁴⁴ Vergel. Heid. Cat. vr. en antw. 83 en 85.